

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitized at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

IDUN

3 TUSENLAPPAR
TILL IDUNS
BARNHEM.

Vem ger den fjärde
?

JAEGER
Hov.
Foto.

VINTERN HAR KOMMIT OCH HÄROM dagen såg jag den första släden på Stockholms gator. Sanningen att säga var det dock bara en stor järnbalk som släpades iväg på medar men den syntes mig ett varsel, snön hänger i luften och kanske vadar ni i detta nu genom höga drivor fram till den eleganta försäljningsvagn på Stureplan där hr Nordgren och de andra tidningsförsäljarna varenda kväll hålla hjulafoton — skulle Norlander säga.

Apropå bemälda skämtare så strör han formligen pengar omkring sig. För en tid sedan hände det att han råkade få en tusenlapp bland pengarna men sånt händer ju ibland så Norlander tog saken lugnt och stoppade kuvertet med ineliggande sedel i rockfickan. Han stod just i begrepp att fara till Söder och hälsa på en bekant, dock icke Karl Gerhard Sofokles, Norlander reser nämligen själv till Köpenhamn ibland. När man satt bänkad som bäst vid kaffe och avec kom Norlander att erinra sig den lilla tusenlappen. Men hur han letade i rockfickan efter papperet med de tre nollorna på var där lika öde och tomt som i den nya Hammarbyleden. Sedeln tycktes ha kilat som en verklig tusenfoting och Norlanders ansiktsskulör fick mer och mer färgnyansen av en fattig femma. Men då erinrade han sig att han på vägen till Söder rensat rockfickan från en del kuvert och gamla papper. Bestämt följde riksbankens röda lapp med vid denna storstädning. Och i trakten av Riddarhus- torget skedde det, tänk om pengarna fortfarande lågo kvar bland hans efterlämnade arbeten? Norlander hoppade i en bil, chauffören piskade på alla sina hästkrafter och iväg bar det till den trakt där Riddarhuset reser sina aristokratiska murar. Och se i den trånga gränden där en ström av åkdon och gående oupphörligt passerar låg kuvertet med pengarna kvar. En spårsvagn hade gått över kuvertets ena hörn och nitat fast det vid skenan så att det legat kvar. Vem skulle förresten komma på idén att ta upp ett gammalt kasserat kuvert som låg och skrapade på gatan. Ingen anade hur väl det dock den gången lönade sig att ta vara på smulorna.

Det påminner mig om en annan gång då pengar lågo på gatan och väntade den som bara gitte bocka sig och ta upp dem. Det gällde inte tusenkronor utan mynt av lägre valör men i alla fall stora nog för att man inte skulle likgiltigt gå och kliva över dem. Det gjorde folk ändå i betydande grad, man trampade fru Fortuna på tårna så att säga. Jag hade tillfälle att observera denna överraskande likgiltighet för den snöda mammon ty min tidning hade skickat mig att kasta pengar på gatan och se om folk hade ögonen med sig. Men ett sämre betyg åt de promenerande kan knappast ges, hundraden gingo förbi med blickarna riktade åt helt andra håll än där det skulle lönat sig att titta. Så kom en fattig stackare, krokig och böjd och med blicken ödmjukt sänkt, som det händer när ödet lagt sin tunga hand på en. Han såg det glimma till på trottoaren, dök ögon-

blickligen ner efter guldet och sneglade sig skyggt om, tydligen väntande att någon skulle slå ner på honom och göra sin rätt till pengarna gällande. Men det skulle man allt dra veven för tänkte han, gjorde en tvär vändning och gnodde därifrån det fortaste han kunde och med den skuldmedvetna uppsynen hos en tjuv. Han visste inte att det var sina egna pengar han stal.

En bröllopsgåva till prinsessan Astrid.

Svenska kvinnor inbjudas att delta.

När H. K. H. Prinsessan Astrid lämnar Sverige för att vid sin makes sida länka sina kommande öden i ett land, som tills nu varit henne främmande, följes hon av alla svenska kvinnors hjärtliga välgångsönskuningar. Viljan att låta dessa få ett synligt uttryck finnes helt säkert i alla samhällslager och för att ge tillfälle att låta denna känsla av sympati komma till uttryck tro vi oss tillmötesgå många önskuningar, då vi härmed inbjuda svenska kvinnor att bidra till en bröllopsgåva, som skulle vara en de svenska kvinnornas hyllning och lyckönskan åt prinsessan Astrid. Som gåva är tänkt ett konstverk med svenskt motiv av någon nu levande svensk konstnär.

Samtliga bidrag — stora eller små äro lika välkomna — böra vara Iduns redaktion tillhanda under adress "Bröllopsgåvan" före den 1 nov. och redovisas i Idun.

<p>LOUISE ADEL-SWÄRD.
Friherrinna, f. Douglas, Adelsnäs.</p> <p>ELLEN CEDER-STRÖM.
Friherrinna, f. Hedlund, Stockholm.</p> <p>BRITA ELMQUIST.
Landshövdinga, f. Boberg, Örebro.</p> <p>AGNES HELLNER.
Justitierådinna, f. Ekman, Stockholm.</p> <p>RUT KJELLBERG.
Fru, f. Sachs, Göteborg.</p> <p>ALMA LÜBECK.
Landshövdinga, f. Warfvinge, Gävle.</p> <p>ELIN STAVENOW.
Professorska, f. Carlander, Uppsala.</p> <p>GRETA UPMARK.
Doktorinna, f. Severin, Stockholm.</p> <p>EVA NYBLÖM.
Idun, Stockholm.</p> | <p>ELLEN von BAHR.
Borgmästarinna, f. Thalen, Uppsala.</p> <p>SIGNHILD CURMAN.
Professorska, f. Gödecke, Stockholm.</p> <p>AGNES HAMMAR-SKJÖLD.
Landshövdinga, f. Almquist, Uppsala slott.</p> <p>INGRID JUEL.
Professorska, f. Widegren, Uppsala.</p> <p>BARBRO LUND-GREN.
Doktorinna, f. Rålamb, Stockholm.</p> <p>SIGRID SACHS.
Generalkonsulinna, f. Fränckel, Stockholm.</p> <p>HJÖRDIS TENGBOM.
Professorska, f. Nordin, Stockholm.</p> <p>GERDA WREDE.
Grävinna, f. Burén, Lidingö.</p> |
|---|--|

Tretusen kronor till Födelsedagsgåvan!

Såsom den lilla näpna flickan å omslaget visar har det nu tack vare våra läsarinners älskvärda hjälp lyckats åstadkomma ännu en tusenkronors sedel till Iduns fond Födelsedagsgåvan. Redovisning och ytterligare detaljer om insamlingen följa i nästa n:r.

Det där finns kanske skildrat i någon av de tidningar från gångna år som ligga utbredda på den stora tidningsutställningen i Stockholm, en exposition som gör sin upphovsman och samlare, hr Ernst Forssberg all heder. En sällsammare hop pressalster får man leta efter, där finnas tidningar utgivna både på Konradsberg och Långholmen, tidningar med de originellaste namn, t. ex. Döden, Nubben, Byrackan, som med överraskande ärlighet satt nedanför vignetten självbekännelsen: Lyste — Skämdes — Försvann. Bland tidningar som försvunnit ses också Iduns föregångare, däribland den 1857 utgivna damtidningen Penelope vars namn tydligt anger kvinnans roll sådan den då för tiden ansågs passande: att trofast sitta hemma och sömma medan mannen var ute på diverse odysseer. Penelope är dock icke damtidningarnas oldmutter ty 1853 hade utkommit Journal för Damer »med de nyaste knyt- och virkmönster samlade och utgivna av En Fruntimmersförening». Men dessa försök att intressera det evigt kvinnliga för en »damernas egen» kröntes lika litet av varaktig framgång som Johan Grönstedts dristiga företag då han 1894 startade Nu, Damernas dagliga tidning. Nu eller aldrig, tänkte väl denne vår publicitets doyen. Det vart det senare ty efter 25 nummer upphörde tidningen. Kanske skulle försöket lyckas bättre i våra dagar när kvinnan har så mycket att säga till om.

Mr Whyte tycker ändå att hon är för mycket tillbakasatt och t. ex. inte får vara med i alla de sällskap och föreningar, där herrarna helst roa sig på egen hand. Jag minns apropå det hur man en gång i Stockholmsgillet överlade om att låta damerna vara med, åtminstone någon gång på året. Det är nog gott och väl, sade då äldermannen som ehuru ungt Karl ansåg sig känna kvinnan rätt så bra, men tror ni att damerna själva skulle bli förtjusta åt förslaget? Träffa vi karlar tillsammans en kväll går det ganska lätt att bekanta sig och större bekymmer för kläderna har man inte heller. Men gubevare mig för en samling fruntimmer som sitta stela och uppträdda och inte tycks ha annat att göra än att titta på hur de andra äro klädda och plocka sönder varann med ögonen på det älskliga sätt som är en del damers specialitet.

Ifall kritiken är befogad yttrar jag mig inte om. Beträffande kvinnodräkten hänvisas till den bästa sakkunnige, ärkebiskopen. Föränledd av hans uppmärksammade uttalande om damernas ben har en insändare med instämmande i Nathan Söderbloms dom över de korta kjolarna föreslagit att endast de ogifta damerna skola tillåtas exponera sina mer eller mindre formfulländade fortkomstledamöter.

Synpunkten är visst värd beaktande och förslaget om korta kjolar endast för de till äktenskap lediga förtjänar att förverkligas samma dag som det vid tiotusen kronors vite blir förbudet för äkta män att på gatan snegla ens åt en stensättarjungfru.

CELESTIN.

FOTOGRAFERA MED EN KODAK OCH KODAK FILM

OBS. I NAMNET — EASTMAN KODAK COMP. — PÅ KODAK KAMEROR OCH FILM
ALLA FOTOGRAFISKA ARTIKLAR, FRAMKALLNING OCH KOPIERING GENOM

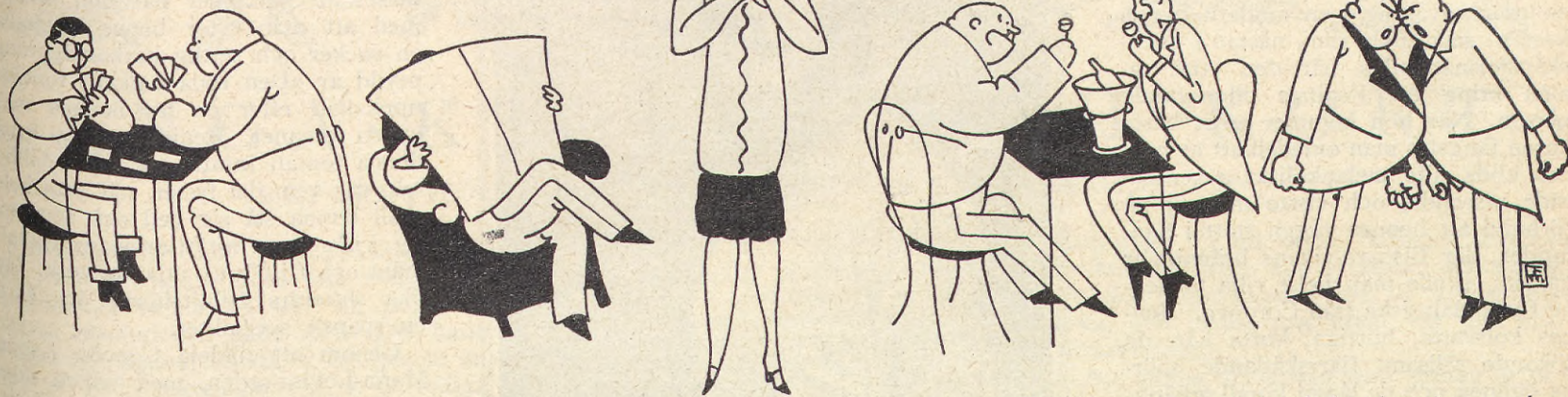
HASSELBLADS FOTOGRAFISKA A.-B. GÖTEBORG - MALMÖ - STOCKHOLM

ÄR DEN SVENSKA MANNEN "SIG SELV NOK"?

De svenska kvinnorna äro bara männens hushållerskor, säger en irländare.

Både herr och fru Svensk protestera — bara ett instämmande.

En damernas riddare.

Direktör Harald Sohlman finner inte att den svenska kvinnan är tillbakasatt:

— Orden om den svenska kvinnans betydelselöshet inom familjen och äktenskapet synas mig vara bara prat, som möjligen kunde få någon grund för ett eller annat sekel sedan. Den nutida bildade svenska kvinnan — undantag finnas ju alltid — är såsom hustru mannens och hemmets både stöd, sol och glädje. Sådan är min uppfattning.

"Kärlek måste man ha . . ."

En som inte ignorerar damerna är Sällskapet »W 6» styrande mästare, generalkonsul Fredrik Hagström:

»Kvinnan i hushållet är nog bra, för att inte säga ovärderlig men därmed är inte hennes betydelse all. Ty min och de andra svenska männen paroll torde dock till slut vara: Kärlek måste vi ha, om än aldrig så litel!»

Kvinnan är utmärkt, "men får aldrig vara med".

»Par Bricoles» stormästare, direktör Gösta Settergren, sjunger kvinnans lov, men komma in till herrarna i Par Bricole, det får hon inte ändå. I egenskap av Damernas egen äro vi upprörda och ge mr Whyte en komplimang för hans iakttagelse. Direktör Settergren svarar:

— Kvinnans sammansättning av inre och yttre egenskaper är ett ämne, varuti jag icke hunnit fullborda mina studier.

Rörande hennes inre; se Bibeln eller någon annan lämplig, mycket gammal lärobok! Kvinnan har till sitt inre i likhet med mannen icke utvecklats sedan Skapelsen.

Hennes yttre omgives i regel av ett omhölje, som växlar till omfång och utseende. Växlingarna lära bero av solfläckarna.

Kvinnans ställning inför Bricoleriet? Stadgar och statuter sätta obevekligt stopp för hennes inträde inom Par Bricoles tempelsalar, och där hava vi endast ägnat Henne två av våra fester men det är förstås våra två högtidsfester. Vid våra övriga sammankomster sjunga vi för Henne i allmänhet endast en sång, men den är obligatorisk.

En irländare, mr Fredrick Whyte, har varit nog vänlig att skriva en diger och vänlig bok om Sverige. Men vid sin karaktäristik av den svenska kvinnan råkar han säga, att männen i Sverige icke ha mycket användning för henne utom i hushållet, att de icke äro beroende av henne varken för sitt nöjes skull eller som inspiration, utan trivas bäst i eget sällskap med sina tidningar, sin politik och sin punsch. Vad säga nu vi om detta? Idun har tillfrågat några bekanta damer och herrar i ämnet och alla — utom en — protestera energiskt och indignerat, icke bara herrarna som man kunde vänta, utan även damerna. Vi fortsätta gärna diskussionen i spalterna.

För resten äro f. n. ett femtiotal man i febrilt arbete med en Bricolfest, som måste göras särskilt lysande, därför att Kvinnan där icke endast kommer att sitta bredvid högsätet utan även vara i majoritet.

När svensken har roligast är kvinnan icke med.

Men nu kommer andra visor — den enda av dem Idun tillfrågat som helt och hållet bekänner sig till den irländske författarens ståndpunkt är dr Alma Söderhjelm. Och hon är både en skarp iakttagare och en sedan länge här bosatt främling. Dr Söderhjelm har ordet:

»Jag brukar berätta som typiskt för senrococons kvinna om hurusom en herre, som ofta besökte Madame den och dens salong, en gång helt en passant kom att fråga vem den andra herren där vid bordsändan var, som kom nästan lika troget som han själv, och hurusom han blev uppläst om att det var Madames man. Det sägs att kvinnan är ett internationellt väsen, men den här historien kunde aldrig hända i Sverige. Här är mannen alltså utgångspunkten, sammanhållningslänken och munttrationspridare i all samvaro. Ni kan t. ex. helt säkert namnge en mängd stockholmsbor, om vilka alla äro ense, att de äro utmärkta skildrare, spirituella sällskapskäsörer och ypperliga anekdotberättare, initiativtagare och igångsättare av stimulerande kulturella och sociala företag med inslag både av nytta och nöje. Men var finns sällskapskäsöserna vilkas namn spridas på ryktets breda vingar? De utmärkta muntliga reseskildrerskorna,

de ypperliga anekdotberätterskorna? Eller de stora inspiratriserna till exempel till stora konstföretag eller det slags grandios välgörenhet under nöjets täckmantel, som är så vanlig i de stora världsstäderna? Nej, tyvärr måste man medge rättvisan av beskyllningen mot den svenska kvinnan, att inte spelar hon stor roll som glädjespridare och inspirationskälla. När mannen skall ha roligast, får hon ju ej ens vara med.

Men här kan däremot hända något annat, som inte någonsin kan hända i Frankrike och knappast i något annat land. Ni kan ha affärsrelationer, vara kund och gäst i tio år på ett bankir- eller försäkringskontor, en turistbyrå, ett hotell, sanatorium etc. och sedan en dag på er fråga, vad det väl är för en herre, som alltid gömmer sig i rummet innanför frökens, tassar i frökens fotspår, eller står på en bestämd plats i en dörr eller vestibul, få svaret att det är direktören, chefen, föreståndaren eller ägaren av företaget.

Förty den svenska kvinnans överlägsenhet som organisatorisk kraft och arbetsmotor är betydligt större än den som allmän inspiratris och generell glädjekälla.

Återstode att veta, om denna komplimang kränker henne?

En dam som är nöjd.

Fru Gertrud Törnell, medlem av stadsfullmäktige, är nöjd med den svenska kvinnans lott:

»Kvinnan kan väl icke räknas som en betydelselös individ i ett land där hon t. o. m. sitter som ordförande i kungliga kommittéer och har rätt att utöva så gott som alla yrken. Kanske mannen icke alltid är så villig att medge kvinnans nödvändighet på de av henne erövrade yrkesfälten, men det erkännandet skall han dock ha att han i allmänhet tagit skäl och varit rättvis.

Beträffande svenskan i sällskapslivet så måtte mr Whyte kommit att endast umgås i sådana svenska familjer, där den otrevliga seden råder att damer och herrar efter midagen sitta var för sig i särskilda rum. Jag har visserligen icke läst mr Whytes bok, men att döma av ifrågavarande citat måtte vara sällsynt ovederhäftig.

(Forts. sid. 1108.)

EN NOBELPRISTAGARINNA?

ETT BESÖK HOS SPANIENS FRÄMSTA NU LEVANDE FÖRFATTARINNA — CONCHA ESPINA.

VID CALLE GOYA ALLELES intill den spanska huvudstadens Plaza de Toros, där hela Madrid samlas för att tilljubla sina stolta toreadorers blodiga bravader, har Spaniens största författarinna, Concha Espina, sin anspråkslösa boning. Den utgöres av en entrésolvåning i en modern hyreskasern: små enkla rum, nästan i dockskåpsformat bilda här den yttre ramen kring fru Espinas tilldragande person. När hon kommer emot besökaren fångas man omedelbart av hennes blida, lite melankoliskt accentuerade utseende, och visste man ej på förhand att hennes vagga stått i Santander, där Biscaya-vikens bränningar gå vita, skulle man helst vilja ta henne för andalusiska från Cordova. Hennes kolsvarta, burriga, korta hår, de sökande sällsamt fjärrskådande, mörka ögonen och de långa korall-örhängena föra omedelbart tanken till Andalusiens skönhetsstyp.

Concha Espina är en tillbakadragen natur. Om sig själv och sitt arbete talar hon enkelt och naturligt utan någon som helst vare sig pose eller falsk blygsel, dock alltid med en viss reservation.

Hon berättar att hon som nygift — hon gick redan som 16-åring i brudstol — tillbragt några år i Sydamerika, närmare bestämt i Chile och där, fjärran från hemlandet inspirerades hon till patriotiska dikter, vilka publicerades i den chilenska och argentinska pressen. Efter återkomsten till Spanien pekade Concha Espinas utveckling alltmer mot romanen som den för hennes begåvning riktigaste litterära konstformen. En blick på bokhyllan med författarinnsamlade verk, omfattande bl. a. icke mindre än 15 romaner, är tillfyllest för att övertyga besökaren om hennes rikt flödande skapande kraft. »Vart och ett av dessa verk har bokstavligen fötts under smärtor», säger hon. »Ofta har jag fått arbeta just då jag befann mig på resande fot, ej sällan förresten under trycket av en brydsam ekonomisk situation, för att inte tala om genomvakade nätter vid sjukläger hos något av mina fyra barn.» Författarinns äldste son (själv journalist till yrket) vilken en stund hållit oss sällskap, för så småningom sin moders kandidatur till Nobelpriset på tal. Med nästan barnslig glädje berättar han att nyligen såväl från spanskt, som franskt och amerikanskt håll Concha Espina lär ha föreslagits till Nobelpristagare i litteratur »och», föll hans ord, »var det Alfred Nobels mening att en framstående författare genom tilldelande av Nobelpriset skulle befrias från ekonomiska bekymmer för att helt och fullt kunna uppgå i sitt höga kall, då torde min moders kandidatur i sanning innebära möjlighet till fullt förverkligande av den ädla svenske donators önskan.» Att dylika tankar f. ö. ej heller äro främmande för exempelvis Concha Espinas stora amerikanska läsekrets, framgår bl. a. av en uppsats i en stor amerikansk tidning, där man skri-

Concha Espina.

Professorkan Annie Quensel skildrar ett besök hos den för Iduns läsarinna välkända spanska författarinna Concha Espina.

ver om författarinna: skulle Nobelpriset i en nära framtid komma att tilldelas henne torde ingen kunna anse att det icke var välförtjänt». Även New-York Times återgav nyligen liknande synpunkter och ansåg Con-

I Engelbrektskyrkan i Stockholm sammanvigdes lördagen den 2 oktober bergsingenjören Jonas Herlenius och fröken Elsa Jansson, dotter till överingenjören Gustaf Jansson, Munkfors, och hans maka, född Follin. (Foto: Lamm.)

cha Espina vara värdig den utmärkelse som tidigare tillkommit en Selma Lagerlöf och en Berta von Suttner.

Spanska Akademien har redan tre gånger utmärkt henne genom tilldelande av litterära pris och av sin födelsestad Santander har hon hedrats med att man efter henne uppkallat en vacker och ståtlig parkanläggning, prydd av »Den röda kalkens fontän», uppkallad efter en av hennes mest kända romaner. Meningen är att kring denna fontän inrätta ett friluftsbibliotek, där vem det lyster, när som helst skall kunna slå sig ned och fördjupa sig i något av författarinns till allmänt och fritt bruk utlagda verk. Dylika »litterära friluftshörn» äro f. ö. en spansk specialitet.

Genom att tilldela Concha Espina Maria-Lovisa-orden, med vilken höga utmärkelse följer titeln »dama nobile», har kung Alfonso upphöjt författarinna i rang med den spanska högadelns förnäma damer dock utan att av henne fordra anläggandet av det annars vid dylik ordensförläning ofrånkomliga löftet att i framtiden viga sitt liv åt »välgörenhet och fromma gärningar». Spaniens litterära »dama nobile» kan därför allt framtgent följa sina poetiska ingivelser och som hon själv uttrycker det saknar

hon härvidlag alla förutfattade meningar, såväl på litterära som inom sociala områden. Concha Espina är en författarinna med stark utpräglad självkritik, »men», säger hon, »jag läser aldrig om ett fullbordat verk, ty för mig äger det blott sin betydelse så länge hela mitt väsen ännu vibrerar i skapandets glädje och vanda. Vad sedan följer lämnar mig tämligen oberörd — finata la storia! Jag fruktar aldrig kritiken, ty jag vet att jag alltid försöker att ge det bästa av min konst, mitt innersta väsen, sådan är jag och sådant blir mitt arbete!»

Sedan Concha Espina på sitt vackra modersmål berättat om sitt författarskap blir det tillfälle att litet närmare studera den omgivande miljön. På den antika spanska mattan framför skrivbordet ses den traditionella braseron, ett stort och sirligt ornamenterat fyrfat, spanjorernas motsvarighet till nordeuropéns öppna spis. På en kudde av rödaste sammet leker behagfullt en liten snövit kisse, som kärleksfullt stryker sin näpna, smidiga kropp mot mattes skinnkantade små saffiantofflor. På väggen mitt emot oss en rad med in- och utländska hedersdiplom och från en vittskimrande piedestal skyntar i klassiskt skön profil en Apollobytt.

I den angränsande salongen slår plötsligen en klocka oväntat många slag. Det är tid för uppbrott. Vid avskedet får jag mig anförtrödd en hälsning till Sverige och framförallt till tidningen »Idun». Inte bara en hälsning förresten utan ett varmt tack till det forum från vilket Concha Espina flerfaldiga gånger beretts tillfälle att komma i kontakt med svensk läsekrets.

ANNIE QUENSEL.

BAKA MED
EKSTROMS JÄSTMJÖL

LÅNGA KJOLAR OCH KORTA

REFLEKTIONER KRING KLÄDEDRÄKTENS EVOLUTION.

MÅNGA GÅNGER HAR JAG ROAT mig med att undra huru alla europeiska förhållanden skulle ha tätt sig om icke franska revolutionen hade varit. Det hade mycket lätt kunnat hända, t. ex. genom en följd av goda regeringar i st. f. de dåliga som framkallade en brådskande katastrof. Det hade kanske bara behövs att Ludvig XV i god tid samlats till sina fäder och att hans ädle och renhjärtade son hade tagit styret och behållit det till dess han gick hädan som en gammal vis och vördad konung. Allt hade kanhända då fått avvecklas och utvecklas i lugn och ro, utvecklingen hade naturligtvis i stort sett tagit samma riktning, ty samma historiska krafter hade varit verksamma, men den nya tiden hade framgått ur den gamla tiden i mindre forcerat tempo och med mera obruten kontinuitet. Kanske också en del företeelser som funno sin definitiva död eller fingo sin definitiva knäck bland revolutionens skakningar hade fått fröjda sig åt en längre livstid. Bland dem kvinnodräkten.

Den västerländska kvinnodräkten har utvecklats kontinuerligt, långsamt och säkert alltifrån den västerländska kulturens upprinnelse — visserligen genom ständiga småskiftningar, men ändå så att vart århundrade har haft sin fasta och karaktäristiska dräkttyp ända fram till rokokon. Det är med en viss nyfikenhet man måste tänka: huru skulle adertonhundratalets dräkttyp ha tätt sig, om revolutionen aldrig hade kommit? Som det nu var bröts den organiskt framväxande utvecklingslinjen tvärt som man bräcker en konvolvulosranka, och en ny kvinnodräkt utfunderades — på rent rationalistisk väg, som alla revolutionens reformer. Klassiciteten var ju det hallstämpade idealet i politik och allt annat: varför inte i klädedräkten? Och parollen ljöd: Mina damer, varen så goda och kläden er klassiskt! Men klassicitetens nakenhetsorgier, som lära ha gått ännu ett stycke längre än i vår tid, stäcktes snart, redan 1820-talet var ganska anständigt och 1830-talet ännu mera. Rankan var knäckt, men inte riktigt död, och den försökte fortsätta sitt naturliga livslopp. Det lyckades endast delvis. Adertonhundratalet är kvinnodräktens långa famlande dödskamp, och liksom det såges att den döende överblickar hela sitt liv i intensivt sammandrag, så irrade modet rolöst och rastlöst fram och åter mellan alla sina föregående former: vida kjolar och snäva kjolar, långa liv och

Författarinnan Annie Akerhielm är lika lite rädd av sig som ärkebiskopen — hon vågar också sätta i fråga tillbörligheten av de korta kjolarna och säger att kvinnorna nu för tiden inte bära kläder, på sin höjd kan man kalla det säckar och fodral. Dessutom får vi en spirituellt exposé över kjolarnas historia.

korta liv, puffärmar och släta ärmar. Så kom världskriget med sina ännu starkare skakningar, därunder — eller kort därefter — dog kvinnodräkten på allvar. Vad kvinnorna — förlåt, flickorna, gifta och ogifta — nu ha på sig, det är skycken eller säckar eller fodral, men inte kläder — åtminstone inte kvinnokläder.

Dock måste medgivas att denna dräkt icke som revolutionens och direktoriets utpekulerats, utan uppstod rent spontant och oväntat. Och när man tänker efter har den sin lilla, om ock latent utvecklingshistoria.

Under alla de århundraden då dräkten utvecklades kontinuerligt fanns ingen särskild barndräkt. Barnen voro miniatyrer av de vuxna och flickorna tultade omkring som små gummor i styvstärkta ringkragar och fotsida styvkjolar. Ännu i början av förra århundradet var det på samma sätt — någon emancipation av barnen hade inte revolutionen tid att inrikta sig på, Rousseau till trots. De modeplanscher som taga hänsyn alls till deras tillvaro visa oss idel små herrar och damer.

I mitten av förra århundradet uppstod så, för första gången under Europas historia, en särskild barndräkt. Det tvång varunder barnen dittills levat lossades mer och mer: man började tycka att även småflickorna skulle få springa och hoppa fritt, och gav dem korta kjolar. Betecknande är att övergångsformen var dräkten med byxholkar, det stred ännu allt för mycket mot alla begrepp att visa de små benen fritt för världen.

Resten av utvecklingshistorien måtte ha förgått inom det undermedvetna. Nog minns jag huru stolta vi voro över våra långa kjolar, till vilka konfirmationen gav privilegium, huru ofta vi tittade ned för att övertyga oss att de »verkliga rödde vid marken», och det fast våra halvlånga, som vi burit sedan trettonårsåldern, voro ungefärligen som de äldsta och vördigaste fruarnas nu för tiden. Och dock måtte kvinnosläktet ha gått och sett med omedveten avund på de hoppande och springande små-

flickorna. Ty ett tu tre framgick den nya dräkten ur krigs- och krisårens skakningar, lik den unga fågel Fenix ur den gamlas aska, och denna nya dräkt var just småflickdräkten.

Att gamla människor som i tjugu år och mer burit de långa kjolarne nu lägga sig till med de korta, det är och blir för mig enbart vidrigt. Ty för dem är det ett avsiktligt och därför oblygt blottande. Där- emot förstår jag mycket väl att de som aldrig hunnit till de långa kjolarna nu fortfarande att bära de korta, och det är alldeles naturligt att de vid sjuttio år komma att gå klädda som deras mödrar vid tio. Men för resten, komma de att göra det? Står väl utvecklingen stilla under det kommande halvseket mera än den gjort det under det förflutna?

Att barndräkten blev det nya århundradets dräkt, sedan man under nästan hela adertonhundratalet gått och profeterat att kvinnorna med tiden skulle lägga sig till med mansdräkt, det visar huru det alltid är det opåttänkta som sker. Och dock måste det anses sannolikt att, med den nivellering på alla områden, även mellan könen, som nu äger rum, de med tiden också komma att bära samma dräkt. Redan nu har mansdräkten trängt in bland kvinnorna på två vägar: sportdräkten och — pyjamas. Vad det senare plagget beträffar, lära ju damer i de stora kulturländerna ha burit dem på sina »at homes».

Nu säger man att kvinnan aldrig kommer att lägga sig till med mansdräkt, ty hennes begär att kläda sig vackert och elegant, ja, att sätta grannlåt på sig, är outrotligt. Men till nivelleringen hör att vardera parten går ett stycke av vägen; skall kvinnan bli så litet kvinna som möjligt, skall väl även mannen bli så litet man som möjligt. Redan äro själva orden man och kvinna på väg att försvinna ur språket; de äro gossar och flickor allesammans. (Jag har i pressen lagt märke till uttrycken »en hurtig fyrtyo års tös» och »en flicka på femtio år», detta icke alls i någon skämtsam mening.) För resten tyckte även männen om grannlåt just under de sekler då de voro som mest män. Kanske komma våra barn och barnbarn att uppleva en tid då båda könnens vardagsdräkt är sportdräkten och deras högtidsdräkt dyrbara och sirade pyjamas. Vi ha sett så mycket omöjligt bli både möjligt och verkligt att vi inte tro på några omöjligheter mer.

ANNIE AKERHIELM.

Pom-Pom ?

Pom-Pom benämnes CAP:s omtyckta, med de bästa utländska chokladmärken tävlande, Palmery- och Mjolk-choklader i småbitar, förpackade i askar om 80 gr. till 50 öre, å 170 gr. till 1 kr. Begär ej endast ofyllt choklad utan Pom-Pom, röd eller blå i CAP originalaskar. — Ej dyrare än i lös vikt.

N Ä R M O R O C H

K U N G L I G A B R U D A R O C H B R Ö L

Prinsessan Ingeborg som brud.

VID INTET TILLFÄLLE I LIVET hålles kanske traditioner i helgd såsom vid ett bröllop. Det anses nästan båda gott för brudparets lycka och sällhet om deras bröllop blir så likt deras föräldrars och förfäders som möjligt. En och annan modern ung dam drömmer kanske, åtminstone någon gång under sin flicktid, om bröllop i flygmaskin eller à deux i hemlighet hos borgmästaren. Men för de flesta hägrar det traditionella kyrkbröllopet med traditionell brudklädsel. Och gärna vill bruden bära samma slöja som hennes mor bar en gång i tiden, en knippa orangeblommor från sin svärmors brudklädsel, en näsduk, som hennes mormor gråtit i som brud, ett smycke som hennes farmor burit.

Blå prinsen och hans fästnö.

Det stundande bröllopet mellan prinsessan Astrid och kronprins Leopold av Belgien har föranlett oss till en återblick på gångna tiders bröllop och brudstass i prinsessans närmaste släkt. Här skildras alltså både hennes föräldrars, svärföräldrars, systers och fasters bröllop i ord och bild.

När prinsessan Astrid nu rustar till bröllop går därför tanken osökt till andra och föregående bröllophögtidigheter i hennes närmaste släkt. Många traditioner därifrån skola säkert gå igen i det stundande bröllopet.

Ett ståtligt och glatt bröllop, präglad av »den gamla goda tidens» glans och grandezza, beseglade den blå prinsens förening med Karl XV:s dotterdotter och den populära »sessans» dotter,

prinsessan Ingeborg i Kongens by den 27 augusti 1897. Det var en fest, som köpenhamnarna sent glömma. Deras gemyt gör dem förtroliga med sin kunglighet på ett högst demokratiskt sätt, men å andra sidan äro de stolta över sitt gamla hovs erkänt omständliga etikett och rika ståt — det är inte värt att komma med något futtigt kungligt bröllop i Köpenhamn. En släkting till prinsessan Ingeborg hade kort före hennes bröllop i största enkelhet bortgifts med en tysk prins, men detta hade endast renderat kungahuset folkets onåd i sådan grad att man till att börja med höll sig riktigt kylig och ointresserad inför underrättelsen om prinsessan Ingeborgs bröllop. Men så kungjordes ett pompöst och storofficiellt bröllop efter konstens alla regler och då sken Köpenhamn upp. På bröllopsdagen summo köpenhamnarna i ett hav av lycksalighet och nyfikenhet.

Kung Oscar, kronprinsparet och prins Eugen kommo från Sverige och Drott låg på Köpenhamns redd. Kungliga släktingar från Ryssland och England infunno sig och gäster ända från Siam. De sagolika bröllopsgåvorna utställdes till beskådande och prinsessan Ingeborg dränktes i juveler, bland vilka kung Oscars halsband av 44 solitairer och prins Carls halsdiadem, likaledes av solitairer, beundrades mest, för att inte tala om den siamesiske kunglighetens skål av tungt guld med kant av rubiner.

Vigseln ägde rum i Slottskyrkan, där gästerna samlades och placerades i noggrann rangordning. Ja, en iakttagare beklagar att endast landets älsta rangpersoner fingo rum vid bröllopet — på så sätt saknades societetens yngsta och vack-

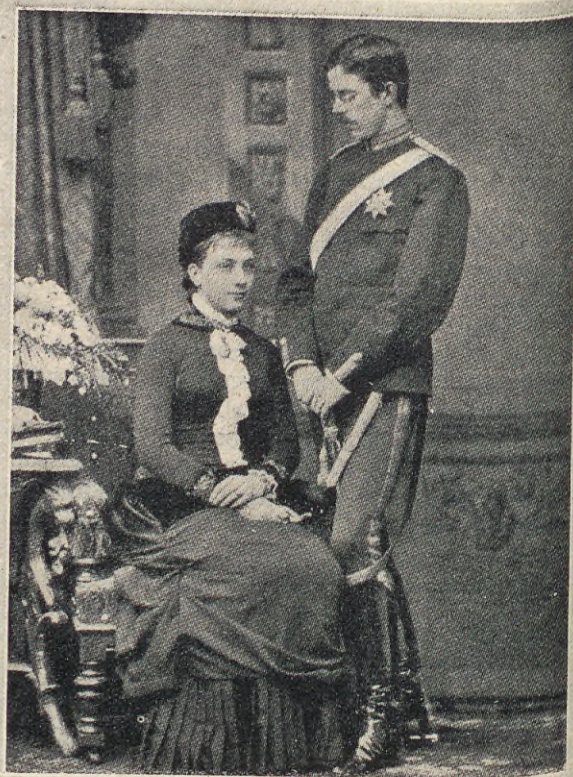
raste damer. Men toalett- och juvelpraktiken var desto mer bländande och mest av alla imponerade kanske kejsarinnan Maria Feodorovna av Ryssland i silverbroderad robe och ett sagolikt diamanthead i sitt korpsvarta hår. Brudens moder i ljus lila och sina berömda juveler tog sig också kunglig ut. Prins Carl fördes till altaret av sin far, kung Oscar, för vilkens ståtliga yttre och kungliga air köpenhamnarna icke hade ord nog av beundran.

Så kom det stora ögonblicket, då bruden fördes in av sin fader, kronprins Fredrik. Der unga prinsessan bar en enkel skir klädning av vit satin, garnerad med gamla byrresselspetsar och orangeblommor, myrtenkrona och enkel tyllslöja. Kring halsen sågs hennes brudgums morgongåva som enda smycke. Brudbuketten bestod av vita rosor, myrten och oranger i en bukethållare av atlas med äkta spetsar.

Efter vigseln med höga, tydliga ja-ord av brudparet och stor omfamningsscen körde brudföljet i öppen kortege genom staden till mottagningen på slottet. Vid den stora galataffeln rådde den gladaste stämning och hjärtliga tal växlades, varvid kung Oscar bl. a. uttryckte sin glädje över att banden mellan de två broderlanden knötos fastare på samma gång som det ingångna äktenskapet icke var någon politisk förening, utan helt en hjärtats.

På kvällen reste brudparet — bruden i vit resdräkt — med Dannebrogen ut på bröllopsresa och de svenska kungligheterna lämnade vid facklors sken och köpenhamnarnas intensiva hyllning den danska huvudstaden.

Prinsessan Astrids svärföräldrar gifte sig den 2 oktober år 1900 i München, där den unga prinsessan Elisabeth av Bayern

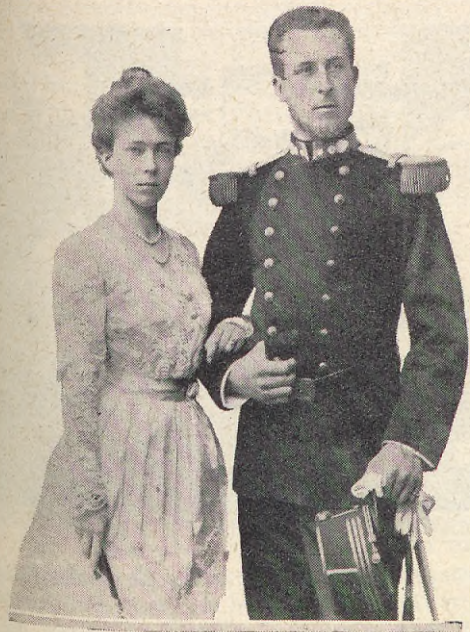

Konung Gustaf och drottning Victoria som förlovade.

LEJON STRUMPOR & VANTAR
 äro kända för slitstyrka, god passform och förstklassigt utförande

SVÄRMOR STODO BRUD

LOPSTRADITIONER I PRINSESSAN ASTRIDS FAMILJ.

Prinsessan Astrids svärföräldrar då de voro nyförlovade.

Prinsessan Astrids syster som brud.

Prinsessan Ingeborgs äldsta dotter följde sin mors exempel och knöt Hymens band över Sundet. Fastän enklare och borgerligare följde också hennes bröllop i Stockholm traditioner från föräldrarnas i Köpenhamn.

Den 22 maj 1919 stod prinsessan Margaretas bröllop med prins Axel, en glad och gemytlig familjefest, inte mycket olik vilket annat societetsbröllop som helst i Stockholm. Liksom sin mor var bruden klädd i vitt siden och samma brysselspetsar, som en gång garnerat prinsessan Ingeborgs brudklädning, sågos nu på Margaretas. Myrten till kronan hade skänkts bruden från Västergötland och den gamla brysselslöjan var förtjusande. Vigseln inför ärkebiskopen i Storkyrkan, som var klädd med unga björkar och narcissar, slöts med samma psalm som sjungits vid prinsessan Ingeborgs bröllop, den gamla danska brudpsalmen: »Jert hus skal I bygge paa Ordets Klippegrund.»

Efter galadejeuner hos kungen på slottet blev det kortége med tärnor, marskalkar och brudnåbarna, prinsessorna Ingrid och Astrid, genom en vårglad och solgassig stad ut till prins Carls palats på Djurgården. På kväl-

Prinsessan Margaretha, prinsparet Carls äldsta dotter, och prins Axel i deras bröllopsståt.

hade sitt hem. Även detta äktenskap var ett inklinationsparti och den äktenskapliga lyckan har alltid varit ogrumlad mellan kung Albert och hans drottning, i onda tider såväl som ljusa. Från sitt hemland förde Elisabeth med sig den tyska kvinnans plikttröhet och husmoderlighet parad med sydtyskans glättighet — tillfredsställelsen var också stor i Belgien över tronföljarens val och Elisabeth möttes vid sitt festliga intåg i Belgien genast av befolkningens sympati.

Kung Gustafs och drottning Victorias förmälning.

Prinsessan Astrids faster drottning Victorias bröllop stod i dagarna tre och förmälningen ägde rum den 20 september 1881 — på samma dag som brudens föräldrar firade silverbröllop — i Karlsruhe och präglades av både ståt och den värme, som alltid omgivit drottning Victoria i hennes föräldrahem. Den kyrkliga vigseln förrättades på eftermiddagen. Bruden fördes in av kung Oscar och kejsar Wilhelm. Vacker och ståtlig tog sig bruden charmant ut i sin klädning av tjockt vitt siden. Halsureringen kantades av myrten och myrtenkvistar voro fästa mellan klädningens spetsvolanger. I slöjan voro de svenska och badiska vapnen inknypplade. En bred myrtenguirland kantade det sex meter långa släpet, som bars av prinsessans skolkamrater och ungdomsvänner.

Bröllopsfestligheterna pågingo i tre dagar och därefter styrde kronprinsparet kosan direkt hem genom Tyskland och via Göteborg till huvudstaden, där ett entusiastiskt mottagande och nya festligheter väntade. »Allt ännu som en dröm, mottagandet underbart, rörande skönt», telegraferade den unga, glädjestrålade bruden hem till sina älskade föräldrar.

Drottning Victoria som brud.

len avreste brudparet, inte till kontinenten, men till prinsparet Carls sommarslott Fridhem, och avhurrades vid Centralen av tärnor och marskalkar, som fullkomligt snöade in brudparet i konfetti — de traditionella risgrynen fick man spara på, det var kristid med grynkort. —

Om detaljerna vid prinsessan Astrids stundande förmälning sväva utomstående ännu i den största okunnighet och man får inte i skrivande stund veta något om vare sig hennes utstyrel eller hennes brudklädning — ingenting är bestämt om någonting ännu, sägs det från officiellt håll. Ryktet talar emellertid om att brudklädningen skall beställas hos Aug. Lundin, där de kungliga damerna oftast sy sina toaletter, och i så fall komma nog de gamla familjepsarna från prinsessorna Ingeborgs och Margaretas brudräcker åter i bruk. Om prinsessan Astrids brudslöja kommer från Bryssel vore det precis vad man skulle vänta sig. Bröllopsgåvor till brudparet är man däremot i full färd med — huvudstadens juvelerare ha flera beställningar och Belgiens nationalgåva blir en praktfull gobeläng, som efter tolv års arbete nu är färdig.

Ja, med detta få våra läsare, nor landet runt ge sig till tåls och under väntetiden glädjas och röras åt den romantiska hemlighetsfullhet som Belgiens sympatiske kronprins och hans trolovade alltifrån början och alljämt tycka om att svepa in sina göranden och låtanden i.

— e.

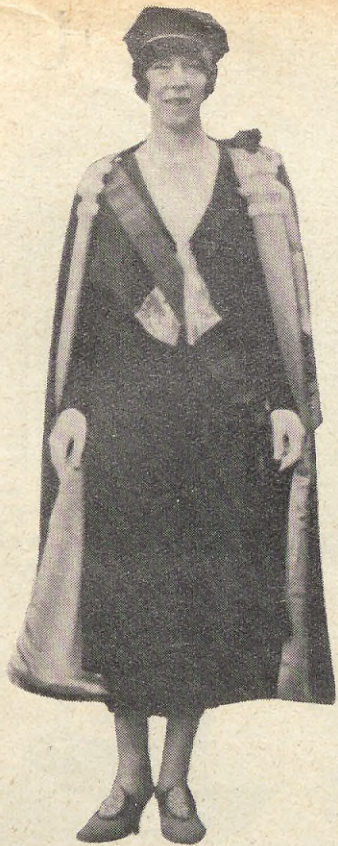

Av alla bakpulver man sett sägs Tomtens vara numro ett

Drottningen bland Belgiens kvinnor

Och något om hemliv och hemvanor i prinsessan Astrids nya fosterland.

Drottning Elisabeth i doktorsdräkt.

DEN UPPLYSTA DESPOTISMENS dagar är längesedan förbi, men dess störste representants valspråk: »Jag är statens förste tjänare», omsättes alltjämt i handling av många majestäter och kungligheter. En som i sällsynt hög grad satt mottot »jag tjänar» över sitt liv, är drottning Elisabeth av Belgien, prinsessan Astrids blivande svärmor. Man må fråga vem som helst av hennes undersåtar, så skola de, hög och låg, rik och fattig, tävla om att berätta, hur lojalt och hjältemodigt hon under kriget visat den starkaste offervilja och med rådighet och energi lyckades utföra verkliga barmhärtighetsverk. Blid och lugn uppträdde hon i de farligaste situationer, besökte sjukhusen, talade med soldaterna och lyssnade till deras bekymmer.

En dag bombarderades ett stort militärbageri, som försåg en arméavdelning med bröd. De flesta arbetarna hade redan flytt. Några få kvarblivna stodo i begrepp att fly, då drottningen inträdde och med ett älskvärt leende bad dem visa henne, hur det gick till att baka bröd. Bombardemanget låtsade hon inte om. De måste svara, demonstrera. Hon lyssnade intresserat, gjorde flera detaljfrågor, medan huset skakade i sina fogningar. Efter ett par timmar upphörde bombardemanget. Drottningen reste sig och sade vänligt adjö. Arbetet kunde fortgå. Och brödliveransen till soldaterna var räddad för den gången.

En annan gång mötte hon en fattig belgisk familj på flykt. Då hon såg deras sex barn, hejdade hon föräldrarna, placerade barnen i sin bil och förde dem hem till sig. Därpå ordnade hon internatskola, där de fingo mat, hem och undervisning. Föräldrarna erhöilo noggranna underrättelser och tillåtelse att hälsa på. Flera sådana skolor upprättades, den förnämsta i Wincen, där prinsessan Maria 1916 konfirmerades.

Hennes välgörenhet upphörde inte med

Inför prinsessan Astrids förestående giftermål ges här en kort skildring av livet i hennes nya hemland och av Belgiens avhållna kungafamilj.

Drottning Elisabeth och kronprins Leopold besöka Bryssels fattigkvarter.

kriget. Alltjämt har hon en mängd skyddslingar, bland sjuka och fattiga, barn och gamla, som hon besöker. Ofta ser man henne ensam eller följd av en hovdam på vandring i Brüssels fattigkvarter. Vid ett besök på ett barnhem sade hon en gång till småttingarna att säga henne, vad de önskade sig, skulle hon ha det med åt dem nästa gång. Det blev förstas chokladrekvisioner av alla slag, fylld och ofylld etc. Och var och en fick vad han bett om.

Barnens stora dag i Belgien är St. Nicolaus-dagen den 6 december. Då sättas skor och strumpor ut på kvällen och återfinnas fyllda av choklad eller leksaker. Längre fram på dagen får man njuta av den läckra speculoskakan, som bakas till denna helg. Julaftonen är mera de vuxnas högtid. Den firas med midnattsmässor i kyrkorna. I hemmen har man julgran och bjuder gärna några vänner på den traditionella kalkonsteken — eller ordnar en dansafton. Mera sällan går man till en restaurang för att roa sig.

Ty en belgisk familjs liv är koncentrerat till hemmet och den belgiska kvinnans plats är kanske i högre grad än här också i hemmet. Visserligen har den ekonomiska utvecklingen efter kriget tvingat ut en mängd unga kvinnor — både gifta och ogifta — i förvärsarbetet, men belgiskans största strävan är dock att vara en god husmor och mamma. Sina barn dyrkar hon med något av latinsk lidelse. Ett gott bord och ett välskött linneförråd är hennes stolt. Konsten att hantera knyppeledynan går i arv från mor till dotter.

Känslan för traditionen visar sig också i de årligen återkommande kermesserna, höstmässan eller marknaden, som pågår i flera städer och räcker flera veckor. En sed, som bevarats kvar sedan medeltiden, då flamländsk festglädje och flamländsk prakt voro omtalade i hela Europa.

Ännu festligare är det på Mardigras, karnevalsdagen. Ibland sparar man hela året för att då kunna hyra en riktigt praktfull maskeraddräkt.

En stor högtidsdag är kungens födelsedag den 8 april, då trupperna defilerar och hälsas av kung Leopold till häst.

Konungen är en skicklig ryttare och försummar sällan att se en kapplöpning — lika litet som en operaföreställning. Musik är hela kungafamiljens stora intresse. Drottningen själv spelar fiol och är en utomordentlig pianist.

Ideella intressen och social ansvarskänsla äro starka hos kungafamiljen i det idoga land, som prinsessan Astrid snart skall kalla sitt.

— én.

Jenny Wallroth 70 år.

En av våra mera framstående sjukgymnaster, gymnastikdirektören Jenny Wallroth, fyller den 21 oktober 70 år. För hennes kamrater, vänner och patienter synes det, som om detta ej kunde vara sant. Det sägs om »nutidens kvinna», att hon ej vill åldras, och att hon därför blir yngre och yngre, ju äldre hon blir. Med denna företeelse har Jenny Wallroth i varje fall dock ingenting gemensamt, hos henne finns intet av förkonstling, hon har aldrig velat synas vara, hon har alltid varit. Hennes ungdom är av det äkta slag, som springer ur ett brinnande intresse för arbetet och ur den människokärlek, vari kanske djupast allt nyttigt arbete bottnar. Därigenom har hon ock nått stora resultat i sin verksamhet; hon har önskat och som få förstått att behandla sina patienter individuellt. Deras olikhet har drivit henne att outtröttligt på sina stora kunskapers mark söka nya vägar på vilka de alla skulle kunna nå målet: hälsa — hälsa till kropp och själ.

Värdig lärjunge av stora lärare, lika utmärkt frisk — som sjukgymnast, entusiastisk efterföljare av föregångsmannen major M. Brandt, hör hon till de lika lyckliga som oumbärliga, vilka kommit på sin rätta plats i livet: hon har kunnat ge hela sitt jag i arbetet.

Många äro de, som mottagit hälsans gåva eller lindringens ur Jenny Wallroths händer, och många äro de, som känt ett stöd i hennes orädda, sunda, varma personlighet.

Tillgivenhet, tacksamhet bringa henne sin hyllning.
S. A.

Matlusten ökas
Förordas av läkare. — Fås å alla apotek.
IDOZAN A svagt avförande.
IDOZAN B ej avförande.

om Ni tar IDOZAN, erkänt bästa järnmedicin. Hög järnhalt.

Begär originalflaska å kr. 3: 50.

Kemisk Tvätt

utföres förstklassigt vid
A.-B. NYA BLÅ HAND

Söder 334 26. Postadress: Liljeholmen. Liljeh. 23.
BUTIKER: Hollandaregatan 13. Tel. Norr 4633; Birger Jarlsgratan 7.
Tel. Norr 125 09, Riks Tel. 53 73; Brännkyrkagatan 2. Tel. Sö. 334 39;
Hornsgatan 170, Tel. Sö. 301 35; Anna Walhjält, Skolvägen, Älfsjö.

EFTER RIDÅFALLET

AUGUST STRINDBERGS »TILL DAMASKUS» PÅ KONSERTHUSTEATERN.

TILL DAMASKUS-TRILOGIEN SKILDRAR under form av ett vandringsdrama Strindbergs religiösa kris omkring sekelskiftet; hur han, gudatrotsaren och upprorsanden, lik Saul på vägen till Damaskus faller till föga för de makter han förut bekämpat. Den första delen blev snart efter utgivandet spelad på Dramaten, den andra först härom året i Göteborg. Och nu har Konserthusteatern med berömvärd ambition gett sig i lag med den tredje.

Att i få ord analysera denna jättetologi låter sig knappt göra, men kanske kommer man dess hemlighet raskast inpå livet genom att helt enkelt säga: den är Strindberg själv. Få diktare ha väl blivit så omstridda, så omskrivna och så dissikerade av eftervärlden som han, men då måste man också lägga på minnet att han själv inbjudit här till. Han älskade att samla brännbara ämnen omkring sig, han var kamplysten och oppositionshungrig och han var — i trots av sin naturliga blyghet — aldrig rädd att ställa både egna lidanden och intima familjeförhållanden i det skarpaste av alla ljus: rampens. Där höll han fram dem till allmänt beskådande väl vetande att ingenting verkar så starkt som det självupplevda när det ges en koncentrerat konstnärlig form. Till Damaskus, del III, utgör härvidlag inget undantag. Det är nästan kusligt att se med vilken osviklig säkerhet för den teatraliska effekten han levererar ut sig själv och låter andra få en inblick i sitt hjärtas lönlige vrår. Hänsynslöst skriver han sitt eget drama och gjuter något av geniets levande ande i dess figurer. Man finner hela skalan av mänskliga egenskaper representerade, främst dem, varav hans egen oroliga ande sammansatts. Från trots, självhävdelse, hat och hån går Den Okände sin Via Dolorosa mot underkastelsen och frigörelsen. Det är Strindbergs evigt återkommande tankegång om synd, straff och återlösning. Allt går igen, all oförrätt hämnas, »makterna» driva sitt spel men bakom »makterna» finns ändå ett över-sinnligt öde, som leder människorna till deras slutliga bestämmelse. Infernoperioden har blivit de religiösa grubberiernas.

Men Strindberg är i dramat icke blott den Okände, han finns lika mycket i Frestarens gestalt som i Confessorns. Den förre förkroppsligar hans gamla människa med dennas halt av cynism, begabberi, ondska och ungdomsförvillelser då däremot den senare är ångern och botgörörelsen, som söker draga honom uppåt mot ljusare sfärer. Så slits han mellan dessa båda. Han återupplever episoder ur sitt förflutna liv, han ställs framför den kvinna han en gång älskat, njuter några korta ögonblick av lycka och lämnas strax åter ensam. Det blir inte så mycket hat som resignation inför det oundvikliga och gång på gång skymtar man hans typiska uppfattning av kvinnan—älskarinnan såsom den nerdragande, kvinnan—modern såsom den frälsande kraften i tillvaron. Mellan allt detta lot-sar sig den Okände småningom fram mot Förklaringens berg under ständiga samvets-kval, återfall, självplågerier och förödmju-kelser ända tills han sveps i det symboliska bårtäcket och viges till klostrets frid.

Confessorn (Ahrén), och Den okände (Sandborg).

Konserthusteatern har haft sin andra premiär och vunnit stor uppmärksamhet med sitt framförande av »Till Damaskus» del III.

I sträng mening är Till Damaskus inget dramatiskt stycke. Strindberg har givit det drömspelets form och en följd härav är att scenerna ofta synas lösligt hopfogade med den biazra logik, som måste vidlåda en dylik konstruktion. Den förtätade atmosfären finns nog men bringas aldrig till en enda frigörande explosion utan knallar här och var med ojämna mellanrum. Det blir så mycket omtuggande av samma sak, ett evigt kretslopp i frågornas cirkel varur ingen återvändo ges. En av de sista replikerna lyder också träffande nog: »Sluta! Eljest blir det aldrig slut!» Mycket verkar förlegat och otidsenligt, mer än visdom talar samvetskval, grubbel och oro ur dessa djup-sinniga repliker om hatet till kärleken och kärleken till hatet, om moraliska spetsfundigheter och djävulsk advokatur. Man är spånt intresserad men knappast gripnen. Men dessemellan reser sig titanens ande ur kaos

Hustrun (fru Bosse), och mannen (Sandborg).

och fläktar över människorna så att de and-löst tiga och lyssna till det, som lyfter dem ur deras egen trånga krets och låter dem ana något av snillets bländande flykt mot det blå. I de ögonblicken är Strindberg mästaren framom andra ty han trollar med geniets trollstav, som evigt förnyar och förvandlar livet och låter diktens ovanskliga rosor blomma bland vardagens tistlar.

För en regissör med fantasi måste dramat vara en lockande uppgift att iscensätta. Men lätt är det inte, i synnerhet om man som på Konserthusestraden är hänvisad till stående dekoration. Det gäller att förena realism med överklighet, övernaturligt med alldagligt, himmelskt med jordiskt. Tillsammans med Ture Rangström och Jon-And lyckades Per Lindberg på det stora hela taget gå i land med uppgiften. På ett fyndigt sätt har scenen byggts upp i olika plan med klostret högst uppe bland pelarna medan dekorationerna i övrigt endast bestå av olikformade pyramider, föreställande ett alplandskap, jämte tillfälliga runsinteriorer. Hårtill kom ett synnerligen skickligt utnyttjande av ljuseffekterna, vilka dock i början föreföllo något trevande men städgade sig mot slutet. Då hade emellertid undertecknad hunnit bli ganska utledsen på de enformiga bergstrianglarna, som ibland verkade raka motsatsen till sin bestämmelse. De irriterade och drogo uppmärksamheten till sig i stället för tvärtom. Att Eva påminde om en tvåletikett på ljusreklam är kanske ingenting att ondgöra sig över eftersom ändå ingen vet hur hon sett ut. Ett litet mästerverk av god regi, rustik humor och träffsäker karaktäristik var i synnerhet tinget med sina levandegjorda Döderhultsfigurer. Där såg man vad Per Lindberg förmår när han är som bäst.

Vad de uppträdande slutligen beträffar bör den norske gästen såväl av hövlighet som ur konstnärlig synpunkt nämnas först. Ingolf Schanche gjorde sin Frestare till en smidig, belevad och mänsklig Mefistofigur, som varit med om litet av varje. Den vackra stämman och den förträffliga diktionen var en fröjd att lyssna till, den fulländade plastiken en njutning för ögat. I sin gröna frack och vida slängkappa blev han pjäsens självskrivna centralfigur — vida mer än den Okände i Olof Sandborgs något entoniga och jämnstrukna fast redbara skapelse. Åran av vokalt välljud får emellertid Schanche dela med Nils Arehn, vilkens stämma i Confessorns roll ljöd som klingande malm, fyllande hela den stora salen från golv till tak. Få, om ens någon av våra andra skådespelare kunna i det hänseendet mäta sig med denne lugne, avmätte, mässande munk. Som Damen intog Harriet Bosse en privilegierad ställning i dramat och gav många vackra, innerliga och rörande uttryck för rollens gripande skiftningar. Märta Ekström och Doris Nelson hade smärre uppgifter.

Premiären blev en framgång. Först Shakspeare, sedan Strindberg — teaterledningen syftar högt. Undras bara om Till Damaskus verkligen passar till en folkscen, lagd på bred basis? Salongen verkade i varje fall betydligt mer litterär än folklig.

PEWE.

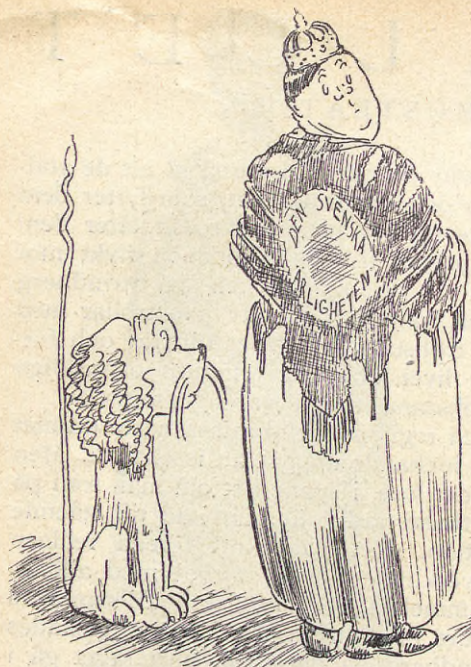
KOBBS THÉER
KOBBS THÉER

äro sedan 100 år tillbaka kända och erkända såsom de förnämsta och drickas därför i de flesta svenska hem.

äro de enda i Sverige, som stå under vetenskaplig kontroll.

HAMPES PAPPA

SOM SÄLJER JÄRNVÄGSBILJETTER OCH ÄR EN AV VÅRA FÖRNÄMSTA TECKNARE.

Moder Svea: "Den här schalen den blir är för år alltmör medfaren."

KARRIKATYREN KAN SOM KARL Wählin säger sätta liv och händelser i de mest oväntade belysningar. »Den fångar något av det obändigaste i tidens liv med en lätt gest och ett lustbetonat leende.»

Ingen av vår tids svenska tecknare har lyckats därmed bättre än Chatham. På få år ha hans teckningar blivit en makt i vårt politiska liv — vare sig han i vårt medvetande etsar in några nya och väckande synpunkter på världspolitiken eller kastar löjets välsignade skimmer över nationella svagheter.

I konstnärens ateljé vid Birger Jarlsgatan skapas de flesta av dessa hastigt tecknade bilder av aktuella situationer och förses med de repliker, vilkas attiska salt vi alla hungra och törsta efter. Dit tar han sin tillflykt efter slutad tjänstgöring vid Statens järnvägars biljettkontor, och inte förrän han med pennan fyllt det värv, han föresatt sig, reser han ut till hemmet i Äppelviken. Men så är också hans Stockholmsbostad en hemtrevlig arbetsplats. Den rymliga, bekväma soffan inbjuder till sybaritisk vila. Bland bokhyllornas skatter trivas klassiska filosofer sida vid sida med engelska äventyrsböcker och modern skönlitteratur.

På väggarna hänga teckningar — dels hans egna, dels mästare, som han beundrar. Dyrbarast är en etsning av Goya.

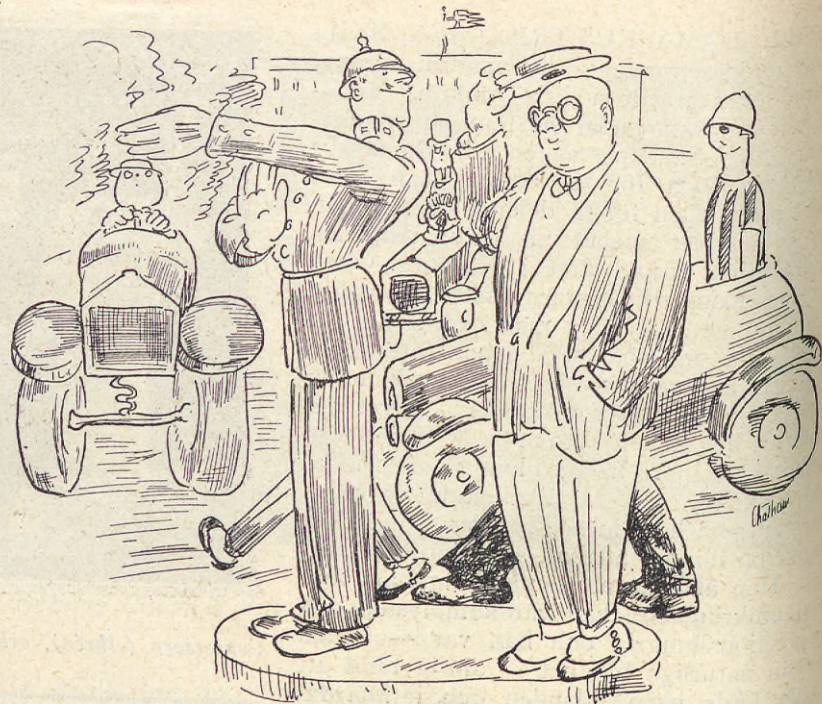
»Av alla konstens stormän sätter jag honom främst», förklarar Chatham, »och det både som porträttmålare och karrikatyritecknare. I porträtten utvecklar han en psykologisk skärpa, som är enastående även hos en utpräglad latinare. Med sina karrikatytyrer inskräppte han hos sitt folk ett så flammande hat mot fransmännen, att det i hög grad försvårade deras försök att kuva Spanien. Ty som ingen annan lever karrikatytyritaren i händelsernas centrum. Det förklarar hans inflytande. En bildhuggare, en målare kan skapa

Gösta Chatham, som med sina politiska karrikatytyrer och idylliska teckningar ur Hampes och Mariannes vardagsliv, ritat sig in i våra hjärtan, har i Stockholm en hemtrevlig ateljé, där hans teckningar skapas.

storverk och likväl leva vid sidan av sin egen tid, oberörd av dess stridsfrågor. Jag säger inte, att de alltid göra det. Edward Munch är ju det strålande undantaget, och därför har han också fångat så mycket av samtidens innersta väsen. Men vilka andra konstnärer ha haft en sådan politisk betydelse som Daumier — karrikatytyrens Michelangelo — eller i våra dagar Jean Louis Forain?

Man har kallat Forain hjärtlös och inspirerad av hatet, men genom hans mästerligt formade elakheter går en djup underström av mänsklighet och medkänsla. Eljest skulle de aldrig göra så starkt intryck. Ty nog skall man vara elak — men förstående elak. Ingenting inspirerar så som indignation. Men att vara bara elak är ingen konst.»

Både indignation och mänsklig medkänsla ha tydligen inspirerat Chatham själv till

"Nice people, officer, men har Ni verkligen inga fattiga här?" — "Jo då, de flesta är fattiga men dom ger f—n i att vara det."

sådana situationsbilder som hans karrikatytyr av »la douce France» som välvilligt åtar sig Syriens uppfostran, (hösten 1925), eller dagens moderna samhällsreformatorer, vars frisinne är begränsat till klädfrågan.

För politiska meningsfränder är en sådan teckning en källa till glädje. Men för att betyda något måste man till forum ha en politisk skämttidning, menar konstnären. En sådan saknas ju praktiskt taget i Sverige.

Ett slag Chathamsteckningar finna emellertid alltid sin publik oberoende av partifärgerna. Det är de, som skildra Hampes och Mariannes äventyr.

Vanligen är det hans egna småttningar som stå modell till dem.

»Att älska barn, studera dem, leka med dem, det kan jag», försäkrar deras pappa, »men hålla styr på dem, aldrig i livet. Jag begriper inte, hur andra föräldrar bära sig åt för att lyckas därmed. Om de ärvt några artistanlag, vet man inte», fortsätter han. »Själv anade jag inte ens som gymnasist, vad min livsuppgift skulle bli. Det var på studentexamen i Örebro som skolans läkare bland de utställda elevteckningarna upptäckte mina och rådde mig att söka in vid Statens järnvägar i Stockholm för att få tillfälle att studera. Så kom jag hit och gick på fritiden som elev vid Wilhelmsons målarskola. I första hand är det alltså honom jag har att tacka för mina framgångar.»

Den tacksamheten delas också av alla dem, för vilka Gösta Chathams teckningar blivit en källa till vederkvickelse, ett tecken, att även häruppe i Ultima Tule det attiska saltet bevarat sin saltfleur.

På Karons färja. Efter Voronoffs förnygringsoperationer.

Lidol

är den tillförlitligaste av alla bröstkarameller

Ende tillverkare:

AXEL FORSBERG - GÖTEBORG

AUX GALERIES LAFAYETTE

Modeller och prover till påseende hos GALERIES LAFAYETTE AGENTUR

Begär våra kataloger.

Birger Jarlsg. 29 STOCKHOLM

NÄR TIONDE LÄMNADES

ETT PRÄSTGÅRDSMINNE FRÅN SKÅNE.

Fr. v.: Hörrods prästgård. — Fars rum. — Else Roos, en kärnkvinna från den "gamla goda tiden".

I VÅR MODERNA TID ÄR DET svårt att tänka sig att för endast nitton år tillbaka satt en statens tjänsteman och mottog sin årliga lön i natura såsom sedan varit i århundraden. Så var fallet i mitt föräldrahem, en gammal prästgård i Östra Skåne närmare bestämt Hörrods, och det är om denna tid jag nu vill berätta.

I mitten av januari skulle tiondet, d. v. s. lönen i form av spannmål, långhalm och bröd lämnas till prästgården och det blev till att rusta flera dagar i förväg för att värdigt kunna ta emot »mannarna» när de kommo med prästlönen. Det bakades, isynnerhet står för mitt minne några enastående mäktiga kringlor, rikt beströdda med kanel och socker och hade man mer eller mindre ärligt fått tag i en sådan var man lugn en halvtimme framåt. Det var strängt förbjudet att springa i vägen i köket, såvida vi ej hamnat hos vårt allt i allom, Else Roos, prästgårdens trogna hjälprede, ja nästan hela församlingens och på äldre dagar en trägen vårdarinna av kyrkogårdens ligusterinhägnade murgrönskullar. »Tien, tien, la glyttana va», muttrade hon och smusslade till oss någon extra godbit till jungfrurnas förtret som med fog tyckte att »en sän' dag kan ungarna vara från köket». Och medan det stekes, kokas och brygges kasta vi en blick på prästgården.

Den var byggd i början av 1800-talet i den vanliga skånska stilen, en lång vit boningslänga, stall och uthus tillsammans bildande en fyrkant, en stor stenlagd gård och på den ett par väldiga vedstäckar. Den traditionella öppna brunnen var på vår tid igenfylld och ersatt med en modernare typ som varje vinter frös, fastän den blev omvänd med halm och såg ut som ett julspöke.

Den vita envåningslängan innehöll ej mindre än tio rum, det största med en golvyta av 8x8 m. och fönster åt både gårds- och trädgårdssidan. Golven voro av furuplankor och de vitlimmade taken uppburos av kraf-

Bland prästgårdsskildringarna ges denna gång ordet åt en beskrivning av de numera upphörda tiondemötena.

tiga ekbjälkar; det var sådana bostäder våra förfäder byggde med tanke på, att de skulle bjuda skydd åt släktled efter släktled, föga anande, att ett kommande släkte födrogo »stilenliga» sommarvillor framför de gamla prästgårdarna, som med sina många minnen så småningom försjunka i glömska och förfall.

Genom en gammal vacker granallé körde man fram till stora trappan. Trädgården var gammal och välskött, med stora gräsplaner och på dem fruktträd och alla sorters buskar, för att ej tala om hasselhäcken som ett år inbragte oss ej mindre än 160 liter nötter. Före kyrkoherdens fru hade med stor omsorg anlagt trädgården, och med stolthet omtalade hon för min far när han tillträdde pastoratet, att »där finns minst trettio två bersåer att vila sig i». Köks-trädgården var inte lika väl utrustad, men efter några års träget arbete hade vi nyanlagt ungefär ett tunnland.

Omsluten av gamla bokbäckade åsar, »Järabackarna», som nog mer än en Hörrodsbo velat räkna besläktade med de i Eddan förekommande »Järavallarna», låg prästgården, en värdig representant för en idyllisk och fridfull trakt. Men bokarnas ljuvliga grönska dolde sin prakt. Än låg isskorpan kvar när den första tiondeskjutsen rullade fram.

I två skift, ett på förmiddagen och ett på eftermiddagen anlände församlingsborna för att avlämna prästlönen, och så fortsattes det tre dagar å rad, ungefär ett 50-tal i varje skift. Vi barn stodo utanför porten och sågo de första skjutsarna komma, »titta, Hasslas skäckar och riksdagsmannens svarta.» Se, vi kände hästarna år från år och höllo noga reda på alla förändringar. Vår tidräkning var »före och efter-

tiondet. Så rullade vagnarna in på den stenlagda gården. För det mesta var det husbonden själv som körde, för nu gällde det att lämna rätt efter lag och förordning och markegångstaxa. Halmen lastades av i logen. Den skulle användas till taken. Spannmålssäckarna buros av ett par kraftiga prästgårdstorpore upp på vinden och brödet lämnades i köket. Mannarna själva hamnade i matsalen där de undfägnades med kaffe, dopp och konjak och sedan bar det upp på vinden där säden vägdes. Och där sutto far och klockaren. Så räknades det ut efter markegångstaxa hur mycket det blev om vederbörande ville betala med pengar. Så bestämdes tiden när får, gäss, ägg och ål skulle lämnas och allt gick lugnt och gemytligt till. När alla voro samlade bar det ned igen och då väntade smörgåsbordet dignande av mat, som endast ett skånskt sådant kan göra. Under tiden hade vi barn gått omkring på gården och beundrat hästar, vagnar, hemvävda filter och åkedy-nor och först och främst räknat ut vem vi skulle åka med en bit på vägen tills vi mötte eftermiddagens mannar, som skulle trakteras på samma sätt. Och då blev det naturligtvis dukning på nytt. Så blev ladan full av halm, vinden av säd och bröd i köket och så höll det på ända till 1907, det sista tiondemötet (mig veterligt) i Sverige.

Den tiden hade nog sina nackdelar, men också den fördelen, att präst och församling kommo mera i kontakt med varandra än fallet numera är. Han lärde känna och lita på församlingsborna och de på honom.

Detta är en skildring från en tid som har varit. Den gamla prästgården är utdömd och trädgården, som gömmer så mycket arbete, kärleksfull omtanke och uppoffring växer igen och förvildas dag för dag. Men minnet av de trofasta vänner, som mötts i glädje och sorg i det gamla hemmet lever kvar. ELSA M. WERNER.

Beckers LINOLEUMFERNISSA
SPAR ARBETE OCH PENGAR
Såles hos alla varuhandlare
A. B. W. O. Beckers, Stockholm

Fru Jenny Staaff, f. Westman, Stockholm, maka till lektorn, fil. d:r Erik Staaff, fyller den 28 oktober 50 år och har på Iduns begäran nedskrivit ett litet levnadsminne.

I älgtider.

SOM UNG FLICKA BRUKADE JAG någon del av sommaren följa med min far, när han låg ute med sitt lantmäteri-arbete i byarna. Jag skulle vara honom till nytta och nöje. Så skicklig i kokkonsten var jag ju icke, det fanns ej skolkök under min skoltid, men alltid kunde jag steka fisk, bräcka skinka och värma upp de konserver, som min mor sänt med oss. Om kvällarna brukade vi sysselsätta oss med något sällskapsspel eller prata.

Den sommar, jag fyllt femton år, följde jag honom till en avlägsen finnby i Dalarna, där han då hade sitt arbete. Det fanns ingen farbar väg dit, utan det var att klövja (rida) och ro, där det fanns vatten. Så nådde vi toppen av ett lägre berg, där 5 à 6 gårdar lågo spridda, mitt i djupa skogen med tre mindre sjöar runt omkring. Vackert var det visserligen, men ack, så ensligt; hur glad var jag icke, när jag såg tågoäken som ett smalt band längst bort vid horisonten två gånger om dagen. Civilisationen var ej så långt borta, som jag trodde.

En dag på sensommaren följde jag min far till hans arbetsplats i skogen. Plötsligt small ett skott snart följt av flera. »De jaga älg», sade min fars arbetare, finnkarlarne ifrån byn. Hur ekade och rullade ej skotten mellan bergen, jag tyckte mig se, hur de dödsskrämda, ståtliga djuren ilade hit och dit, och jag kände mig mycket beklämd. Alla hade upphört med arbetet, och min far kastade blicken utåt sjön, då han helt tvärt ropade till: »Nej, se där». Sannerligen var det ej en ståtlig älgoxe, som kom rusande, kastade sig i sjön, som han sam över och var som en blixtrösvunnen i skogen på andra stranden. Jag kände en obeskrivlig glädje, klappade händerna och dansade runt, under det jag ropade: »han kom undan, han kom undan, åh, så glad jag är!» Aldrig skall jag glömma de allvarliga finnkarlarnas bestörta miner, de storrade på mig, som om de sett en dåre. Min far gav mig en allvarlig tillrättavisning. »Hur kan du vara så barnslig, här har du fullt med duktiga älgjägare

runt omkring dig, som brinna av åtrå att få vara med, och nu få de dra' mina lantmätkedjor i stället. Deras missräkning är lika stor över älgens lyckade räddning som din glädje.»

Någon dag, innan vi lämnade finnbyn, följde jag min far till en av dessa finnkarlar, en man med ett präktigt utseende. Min far lämnade en mindre penningssumma, under det han sade: »Jag förstår nog, hur svårt det skall vara, när man har stugan full av hungriga barn, och ser maten springa förbi fönstren». Mannen sade ej ett ord när han sträckte fram handen för att tacka, men hans ögon stod fulla av tårar. Han skulle någon månad senare införpassas till fängelset för att tjäna av böter för olovlig älgjakt. Jag förstod då, att det ej var för sitt nöjes skull, som dessa män jagade skogens vackraste villebråd.

JENNY STAFF.

Ett gravöl i snöyra.

OMBEDD ATT DELGIVA IDUNS Läsekrets några av mina levnadsminnen låter jag tanken glida utefter raden av gångna år, och den stannar vid de 6 första åren av mitt äktenskap.

Min man var då komminister på den lilla ögrupp, en mil norr om Grisslehamn, som tillsammans med Understens och Svartklubbens fyra bildade Singö församling.

Den tiden, slutet på 90-talet, fanns ännu inga landsvägar på ön, endast gångstigar, stundom knappt skönjbara över bergen, till byarna. Telefon fanns ej, och motorbåtar visste man icke av. Vid stark storm vågade t. o. m. ångbåtarna ej trotsa den milsvida Singöfjärden med att lägga till vid bryggan. Tack vare den isolering, som blev följden av dessa förhållanden, kvarlevde ännu mycket, som nu utplånats av den nya tiden och — sommargäster.

Oförglömmeliga äro de bilder, som etsats in i mitt minne från de familjehögtidligheter, där prästen och prästfrun så att säga växte samman med församlingen. De voro, många, väl värda en målares pensel. Så t. ex. då man vid en begravning efter högmässan, där jordfästningen ingått som ett moment, om sommaren i segelbåtar och på vintern i slädar, kom åter till begravningsgården för att övervara 2 dagars gravöl. På gården stod då, i solsken eller snödrivor lika, ett bord, dukat med bröd, smör och ett par silverbägare med hembryggt öl. Två unga män, de s. k. värdarna, stodo där bredvid, utan huvudbonad och i bara skjortärmarna, om det så var vildaste snöstorm, och bjödo gästerna att taga åtminstone en liten bit samt en klunk ur bägaren. Först sedan fick man komma in till det varma kaffet med dopp, som bjöds, innan man bänkade sig kring hästskobordet i salen.

Första gången jag deltog i en begravning, var det ganska kallt. Då jag kom in till kaffebordet mötte mig kyrkvårdsmor med bekymrad min och sade: »Frun skulle inte tagit av kappan, det blir kallt, då vi sätta oss till bords.»

Fru Hulda Westman f. Malmström, maka till kyrkoherde Gustaf Westman, Walö, fyllde den 10 oktober 55 år. På Iduns anmodan berättar hon här ett minne från havsbandet på 1890-talet, där gammaldags seder ännu kvarlevde.

Det där begrep jag inte, men då jag väl intagit min plats, var jag tacksam mot kyrkvårdsmor, som, trots mina försäkringar, att det var öbehövt, medtagit både min kapp och en stor schal. Dörrarna stodo nämligen hela måltiden på vid gavel. Ofta blåste hela virvlar av snö in och lade sig så småningom på golvet i små drivor.

Att vidare beskriva måltiden med dess 7 rätter, mellan vilka silverbägarna gjorde sin rond runt bordet, vore alltför skrymmande. Jag vill endast dröja vid den mest måleriska bilden.

Det är ett par timmar emellan eftermiddagskaffet och aftonmåltiden. I stora byggnadens kök — maten lagades i den s. k. sommarstugan — samlas gästerna. Framme vid det stora slagbordet vid fönstret på vilket en liten fotogenlampa sprider sitt svaga sken, sitter prästen och med honom de äldre och myndigare männen. Kring spisen, där en liten spislampa på sin krok lyser, sitta hustrurna jämte prästfrun. En och annan ung hustru har sitt lilla barn vid bröstet. Runt väggarna ha en del av männen tagit plats på soffor, sängar, eller t. o. m. skänkar. De mindre barnen krypa så småningom upp i sängarna bakom deras ryggar och somna där. Över det hela vilar en slöja, bildad av röken från pipsnuggorna, och genom denna ser jag ännu i minnet dessa kraftiga, väderbitna ofta av skepparkransar omgivna anletsdrag.

Jag vet, hur tryggt man kan lita på dessa män. Hur dessa ögon, som nu, alltefter samtalets gång, än få en skalkaktig, humoristisk glimt eller en den djupa känslans glans, kunna blicka med lugn och rådighet i farans ögonblick ute på det vida havet.

Många av dessa män vila nu i Singö lilla vackra kyrkogård. En del av dem har havet behållit, tills den dag randas, då även detta skall giva igen sina döda.

Många år ha sedan gått, och mycket har förändrats, men det ljusa minnet av Singö, dess inbyggare samt den lilla prästgården med dess små fyrkantiga fönster skall aldrig fördunklas.

HULDA WESTMAN.

JOFUROL

TEKN. FABRIKEN JOFUR, Postbox 227, Stockholm.

Befria rumsväxterna från ohyra.

Osvikligaste medel är vårt Jofurol-bad i förpackningar från 75 öre pr styck.

JERUSALEM PÅ DANSKA

SELMA LAGERLÖFS VERK PÅ DANSK TEATER.

Ovan: Brita inför rätta. T. h.: Brita och Ingmars far.

DET VAR URSPRUNGLIGEN MENINGEN att den stora svenska författarinnan personligen skulle ha närvarit vid premiären på Ingmarsgården, men så måste hon i sista ögonblicket sända återbud — liksom då Dunungen spelades — och stanna hemma i Värmland för att sköta sin bronchitis. Det var synd att Selma Lagerlöf inte kom, ty denna framställning på scenen av de kända händelserna i Jerusalem skulle ha glatt henne. Det blev en folkkomedi med leenden och tårar, och den fick i Ivar Schmidts vackra iscensättning så mycken svensk kolorit, att också ögat kunde fröjdas.

Iduns Köpenhamns-korrespondent sänder dessa bilder från Det ny Teaters uppförande av Selma Lagerlöfs Ingmarsgården, en dramatisering av Jerusalem. Föreställningen i Kongens By blev en stor publiksuccés.

Hr Erik Sölling, som företagit dramatiseringen, har lyckats bra med sin uppgift och spelet bjöd på sympatisk ursprunglighet. En ung begåvad skådespelerska, fru Ellen Gottschalck, framställde romanens olyckliga unga hjältinna Brita. Mor Märta spelades av fröken Ingeborg Pehrson, och

rollen blev i hennes händer som en i sten huggen gestalt. Hans Egede Budtz gav med skicklighet den vankelmodiga Ingmar, Svend Methling och fru Else Albeck (direktör Schmidts maka) spelade vackert styc-kets andra unga par. Och övriga rollinnehavare gävo alla typer av det svenska folket, som stannade kvar i minnet. Det var en föreställning som länge kommer att draga publik till Det ny Teater och befästa Selma Lagerlöfs prestige hos hennes stora danska publik.

V. S.

PROSATÄVLINGENS RESULTAT

Tävlingen om berättelsen med dess däri inlagda 34 ord har givit till resultat en hel del goda förslag av signaturerna Klara, Vardagsfilosofen, Kaj, Una, m. fl. som sökt att på ledigaste och minst konstruerade sätt bygga upp en historia där så för varandra främmande ord som drama och bakpulver och alla de andra orden voro inbakade. Bäst har enligt redaktionens mening uppgiften lösts av signaturen Hild som får priset för följande lilla studie benämnd:

Hos farmor.

Britt är förkyld och måste bli hemma, då de andra gå till *auditör* Alms på den s. k. "cirkeln". Goethes *Faust* står på aftonens program — det är verkligen en förlust att ej få vara med. Hur ska hon få tiden att gå?

Det är sant: hon har lite kvar på sista kryssordet. Fram med konversationslexikonet, *Ariadnetråden*, som leder ut ur gissningarnas labyrint!

Vägrätt 36, sex bokstäver, börjar med a? Britt blåddrar. *Airuna*? Det stämmer. Lodrätt 24: "Kommer tillbaka till avsändaren." Slutar med -ang? *Boomerang* — heureka!

Vad ska hon nu hitta på? Musicera? Nej, inte ens för nöjet att få se Maja titta in med en bön, att dörrarna ska få stå på glänt: Hon tycker det är så ljuvligt, Maja, att torka skorpor eller blanda bakpulver i mjölet vid tonerna från "fortepiano!", som hon lite' vanvördigt kallar flygeln.

Äntligen kommer en befriande tanke: Farmor! Tystare än en *hotellrätta* smyger Britt upp för trappan.

Farmor är liten och bräcklig, över ansiktet ligger ett nät av fina zigzaglinjer, håret är vitare än vinterns mänstrålar. Men vårens solsken bor i farmors

ögon, de stråla av godhet och intelligens, av ungdomligt liv. Då man ser in i dem, känner man sig höjd för att anse ålderdomstecknen i gestalten för övrigt som en *synvilla*.

— Hur är det, barnet? Farmor räcker ut handen mot Britt.

Inskriptioner efterlysas!

Hör klockan slår,
se tiden går,
än månd mitt tinglas rinna.
O laga så, att Gud du må
mig alltid redo finna.

På gamla golvur finns denna vers att läsa från en tid då det icke var ovanligt att förse sina tillbehör i hemmet såväl skåp som glas, tallrikar m. m. med inskriptioner som gävo dem ett mera personligt kynne. I hemmen landet runt finnes helt säkert många sådana på vers eller prosa avfattade texter som Idun härmed ber sin läsekrets insända i avskrift. För att egga intresset tilldelas två pris, ett å 15 och ett å 10 kronor för de bästa insända texterna som märkta *Inskription* sändas till Iduns redaktion inom en vecka från detta nummers datum.

— Tråkigt!
— Vad ska vi då hitta på? Farmor funderar. Jo, i nedersta lådan till höger i sekretären ligga ett par brevbuntar, Britt. Var snäll och ge mig dem!

— Är det kärleksbrev, farmor?

— Något ditåt. Från min allra grönaste ungdom.

— En sådan massa! utropar Britt. Svärmeriet för farmor måtte visst härjat som en *epidemi* bland *gymnasisterna*.

— Visst inte. Men skulle det roa dig att höra några poem?

— O, ja, farmor! Så hemskt roligt!

Det är vers metervis, lite haltande och knagglig, med komiska nödrim här och där. Men i den högre stilen går det: Än är farmor en "strålande fixstjärna", än liknas hon vid en "olympisk gudinna". En och annan besjunger sin egen känsla:

"Min kärlek är högre än kyrkans torn och djup som Atlantiska havet. Elisabeth, giv mig av hopp ett korn, att mitt livsmod ej helt må bli begraven."

— Att han inte drog till med *Eiffeltornet*! Jag ber din gamle tillbedjare tusen gånger om ursäkt, men jag tror, jag dör av skratt! Gav du honom "av hopp ett korn"?

— Nej, svarar farmor road. Hans livsmod levde ändå. När jag såg honom sist, hade han kommit hem från Amerika, självbelåten och smått skrytsam, likt en äkta *yankee* betraktande "business" som det viktigaste ordet i sitt lexikon — och för resten gift tredje gången. — Men så här skriver en sjökadett:

"Min drottning drömmer i *höganloft*. Ack, drömde hon blott om mig! En *brigg* med skäraste rosors doft jag fyllde och sände dig."

— För en hel skeppslast rosor hade jag bestämt kapitulerat, menar Britt.

(Forts. sid. 1109.)

EKSTRÖMS VANILINSOCKER

DAMERNAS DISKUSSIONSKLUBB

Prästens dotter.

Bekymren äro mångahanda här i världen — den lilla levnadsglada prästdotterns senaste rör sig nu om hennes kläder och utseende. Ge henne ett råd så hon får frid i sin oroliga själ.

Att vara dotter till en kyrkoherde i dessa dagar är ej roligt. Jag är en ung levnadsglad studentska som studerar vidare i närmaste universitetsstad. Mina föräldrar äro starkt religiösa och hava såsom prästfamilj stränga krav på sina barn. För mig såsom dotter är det nog värst. Hela min yttre person är strängt nagelfaren. Fast jag gärna skulle vilja vara shinglad som de andra flickorna skulle jag aldrig i livet våga komma hem med ett sådant huvud och min toalet i övrigt är mycket stadig. Inte för att jag vill på något sätt slå över men det är ej roligt att veta kamraterna tycker man är "antik". Ja det är just rätta ordet, den modärna fläkten över mig saknas totalt. Jag får rikligt med både dyra och varierande klädningar men ändå tycker jag att föreläsningarnas lilla flicka i sin enkla jumper är höjden av stil. Nå allt det där tycker jag ju ibland är så oväsentliga saker och så på sidan av, varför jag är här. Men så vaknar den unga flickan inom mig till liv, hon som vill se bra ut och som vill roa sig. Ja, det har också sin malört i bägaren: jag får ju gå på en dans men jag vet med mig att föräldrarna inte önska det och då är det bästa av min glädje borta ty jag älskar ju mina föräldrar. Allt detta tillsamman plågar och irriterar mig. Antingen skall jag vara fröken Trä och Solid eller också vill jag byta hamn och vara en av flocken. Jag hade tänkt att skriva till min mor men så rådes jag och ville försiktigt höra mig för i tidningen hur man skall bära sig åt. Skulle en liten billig ekipering på egen hand vara så farlig? Jag bara frågar.

A. B. C.

Fosterbarnets ålder

är inte så viktig anser "Rådgivaren", som ger "Fostermor" svar på hennes fråga om hon bör ta ett fosterbarn och vad ålder detta bör ha för att bäst trivas hos henne.

Ni drar Er för att ta ett riktigt litet barn, så försök att få ett i sex- sjuårsåldern, d. v. s. just då det skall börja skolan. De nya plikterna och intresset för kamraterna skola hindra barnets tankar från att syssla alltför mycket med de ändrade hemförhållandena och hjälpa det att glömma sina föräldrar eller de personer det varit fäst vid förut. För övrigt är det inte så stor fara för att inte ett barn, som mötes med värme och tillgivenhet ganska snart akklimatiserar sig, vare sig det kommer vid 3, 7 eller 10 år. Om Er fosterdotter skall komma att i Eder se en mor och känna sig lycklig i Eder hem är helt och hållet beroende på Er själv. Några regler för hur Ni skall bete Er för att vinna henne kan knappast ställas upp av en utomstående, då det inte finnes två barn på tusen med lika psyke. Jag vet en dam som tog en 13-åring till fosterdotter och det gick utmärkt, flickan som nu 15 år avgudar fostermor och talar alltid om hennes affär och hem som "värt" trots att hon ibland besöker sitt riktiga barndoms hem och sin riktiga mor i Stockholm.

Jag vet också en dam på sextio år som tog en 4-årig fosterson från ett fattigt hem i Berlin. Men det nya hemmets praktrum, ponnies, automobil och all tänkbar härlighet kunde aldrig få pojken att låta bli att längta tillbaka till det kvava portvaktskyffet i Berlin och jämförelsen mellan den eleganta adoptivmodern och mormodern utföll alltid till den senares fördel.

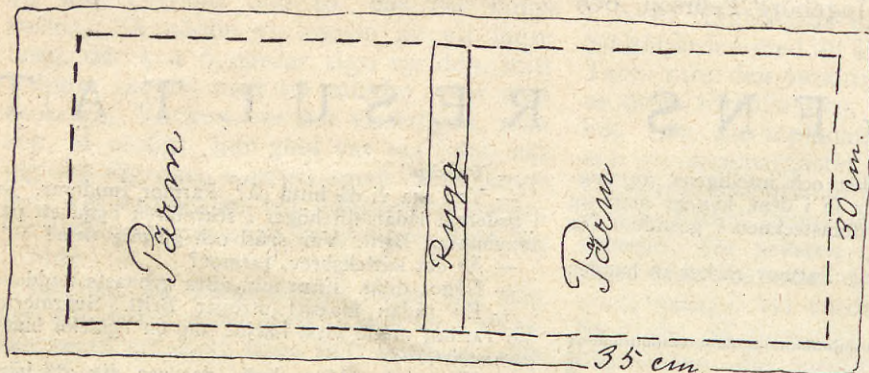
"Hon tyckte om mig riktigt hon", avgjorde han. Kan bara "Fostermor" tycka riktigt om sitt fosterbarn, så faller henne säkert allt det övriga till.

Rådgivaren.

Senaste nytt — och dunt som en kollega brukar kalla det — är att utbyta den stickade trikävåsten mot en pullover i kalvhud. Garneringen på hatten också kalvhud. Var så god.

IDUNS HANDARBETSSIDA

Foder till rygg

Händigt.

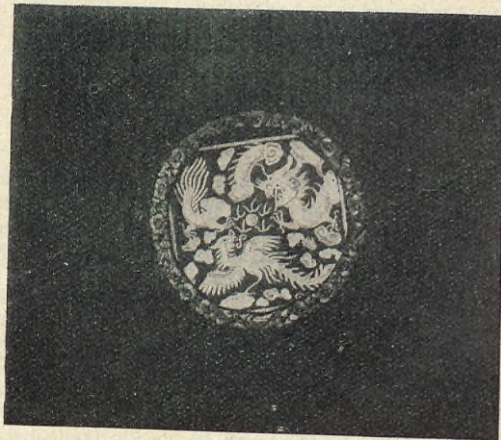
En skrivportfölj.

JAG KOMMER I DAG MED ETT förslag till en skrivportfölj som jag sytt av ett par bitar siden och ett litet runt kinesiskt broderi som jag länge haft ligande.

Av material åtgår: Tvenne stadiga pappskivor av bästa kvalitet 30 cm. höga och 35 cm. breda, väl tillskurna i en ramaffär, flanel att bekläda dessa båda pärmar med på båda sidor, en bit svart, blommigt, kinesiskt siden 35×80 cm. och en lika stor bit klart röd shantung till foder samt ett vackert kinesiskt broderi.

När pärmarna äro överklädda med flaneln placeras siden och foder med avigsidorna utåt på ett bord och pärmarna läggas på tyget. Träckla noggrannt med vit tråd som på fig. I. Mellan pärmarna lämnas ett mellanrum på 3 cm. avsedd till rygg.

Fru Ossian beskriver i dag hur man med enkla och billiga material kan förfärdiga en vacker skrivportfölj själv.

Skrivportföljen färdig.

En enda söm sys runt om på maskin, tyget får ej rynka. Mitt i ryggen på fodersiden klipptes upp från söm till söm, överflödigt tyg klipptes bort, sidenet vändes, träcklas och pressas. Pärmarna införas nu på rätt plats och hållas kvar där med en

En virkad herrhalsduk.

Av silke på nystan kan man virka en verkligt trevlig halsduk eller slips som ej töjer sig, utan är fast och smidig. 3 nystan få vi beräkna, färgen är en smak-sak. Välj blott ej skärt. Det gjorde en ung dam till sin själs älskade och sedan kunde hon ej förstå varför halsduken hamnade i byrålådan.

Vi lägga upp 20 maskor (m.). Hoppa över en m. och virka i de 19. Vänd med luftmaska (lftm.) och virka tillbaka i de 19. Man skall alltid ta i bägge öglorna på m. Fortsätt så här tills vi ha en längd på 38 cm. ungefär. Då minska vi på följande sätt. I början på varje nytt varv göra vi ingen lftm. i vändningen utan hoppa över en m. i stället. Vi minska tills vi ha 8 m. och virka med de 8 ungefär 33 cm. Då vidtages ökning genom att virka 2 m. i början på varje varv tills vi åter ha 19 m. Virka sedan ungefär 28 cm. eller tills silket tar slut. Fukta halsduken och spänn den på längden.

B. L.

söm sydd för hand med starkt silke. En bit fodersiden 30 cm. lång och 3 cm. bred utom sömsmån får dölja det sönderklippta fodersidenet och samtidigt ge stadga åt ryggen. Sedan återstår endast att sätta fast det kinesiska broderiet, som i detta fall visar drakar i silver på röd botten med kornblå kant, och portföljen är färdig.

FRU OSSIAN.

GUDINNAN TURANS HÄMND

HÄROM DAGEN SAG JAG I TIDNINGEN bland de legala annonserna

VIGDE.

Oskar Mindol
och
Britt Andersjö

Detta var alltså avslutningen på en historia vars uppräning dock låtit förmoda ett helt annat resultat. Jag vill berätta den här i några ord, sens moralen står det Er sedan fritt att dra själv.

Första akten utspelades på det gamla godset Furuholm där den grevliga familjen fått en ny informator vilket ord inte för ro skull rimmar på attentator eftersom hans närvaro alltid av disciplinerna uppfattas som ett attentat mot sommarfriheten. Lyckligtvis märkte dock småherrsskapet snart att den här kandidaten hade inga tyranniska anlag. Med barnens skarpsynthet upptäckte de att läxplugget var honom nästan lika tråkigt som dem. Hans ande dväljdes helst med språkvetenskapens mosaikbitar och dessemellan strövade han kring i slottets omgivningar vilkas romantik förhöjdes genom närvaron av den pilkogerförsedda gudom som fann utmärkta jaktmarker under vitstammiga björkars lövvalv, där de unga tu skuro sina namn i barken enligt för alla älskande klassiska föredömen. Eva i detta paradys var kronofogdens dotter, men ängeln Gabriel med det bart huggande svärdet företräddes av hennes mamma lika obehaglig som sin himmelska föregångare. Pojken ser ju bra ut, resonnerade hon, men tycks vara en opraktisk slarver, det skulle bestämt bara bli elände av det partiet. Och så stegade fru kronofogden upp till hennes nåd och resultatet av överläggningen vart att Eva skickades till Göteborg där grevinnans farbror, den gamle förmögne över 80-åriga professorn just behövde en lektris

Tisdagen den 28 september firades i Stockholm bröllop mellan t. f. förste bibliotekarien i Kungl. Biblioteket, fil. lic. Halvar Lagerqvist och fröken Dora Forssell, dotter till med. d:r O. H:son Forssell och hans maka, född Lönnrot. (Foto: Lamm.)

En kärlekshistoria som slutar bra ehuru icke för den part som offrat mest på Amors altare.

som på samma gång kunde ta hand om hans stora bibliotek.

Det väckte icke litet uppseende när det några år efteråt lyste för professorn och Eva. Han var visst 85 och hon 23. Man ömsom skrattade och var förgad. Vad henne själv beträffar tog hon sitt giftermål som ett offer. Denna förlovning var ju ingenting annat än en mörk tunnel som straxt skulle föra ut till lyckolandet där de älskande äntligen hoppades finna varandra. Det var December som gifte sig med Maj och man påstod att prästen som skulle förrätta vigseln hade gråtit innan han måste därän.

Men man gycklar inte ostraffat med kärleken. Aldringens timglas som såg ut att ha knappt mer än ett sandkorn kvar visade oanade reserver, herr December som nyss stått vid dörren färdig till uppbrott slog sig åter ner vid livets bord och försåg sig av Gudslånet. Och Eva som berett sig på sjuksköterskans roll fann sig gift med en man som visserligen inte sjöng serenader vid fönstret eller annars hade några kärleksgriller men som inte heller ville anse sig som en överflödig skenfigur och framför allt vägrade att låta sig skakas som ett ett övermoget äpple.

Så gingo månader och år, fröken Maj hade hunnit bli fru Juni och över hennes vackra drag hade dalat ett allvar, skuggan från det altare där hon sjunkit ner i grämelsen över sin brustna lycka. Hon kände Guds straff för det äktenskapsbrott som hon begått trots att hon aldrig haft någon älskare. Den förbrytelse det är att utan kärlekens lösenord smyga sig fram till brudpallen ville hon sona och så skrev hon till sin älskade ett evigt farväl. Det var ett sådant brev som en kvinna bara skriver en gång i sitt liv, tyckte hon, ty hon kände det som om hon öppnat pulsådern

och låtit sitt unga blod strömma utmed raderna. Hon lade hjärtats blommor som eterner på sin kärleks grav och anade inte att det väntade henne en uppståndelse.

Men för att detta skulle ske behövdes en kulissförändring och som det heter på teatern mellan fjärde och femte akten anses en tid av två år ha förflutit. Då träffade de varandra åter. Det var i Florens. Nyckfullt som kulans gång på ruletthjulet stakas ofta våra banor. Hur skulle annars de svenska resenärerna ovetande av varandra kunnat råkas här. Eller var det kanhända inte så mycket slumpens verk som det såg ut? Alltnog de möttes i medicernas sköna stad. Han låg där för att bygga vidare på sin berömmelses tinnar, den här gången med ett lärt arbete om etruskisk mytologi och han samlade speciellt nya intressanta uppgifter om gudinnan Turan vilken var etruskernas Venus. Evas kärleksgudinna hade modernare snitt men härskade alltjämt suveränt över kvinnorna och Eva lydde villigt. Var inte livet bedärande som en vårväll bland rosorna vid San Miniato, var hon inte fri trots att hon såg ut som hon tagit slöjan. Änkedoket smalt dock så småningom bort under söderns sol, hon visste ju att svart misskläddes hennes mörka hy gräsligt och hon önskade hon kunde vara så ljusklädd och ta sig så bra ut som lilla Britt den dagen då han och hon möttes och växlade ett handtag så enkelt och vardagligt som hade de skiljts från en utfärd dagen förut. Det berodde dock inte på henne, hade han bara velat skulle han kunnat känna att hennes hand låg som en sänkt vindbrygga till det återfunna lyckoslottet. Vad allt mäktar icke en kvinnohand säga på tusendels sekunden, den kan viska de ömmaste smekord, den kan också frysa ner som en is-

(Forts. sid. 1111.)

Lördagen den 2 oktober sammanvigdes i Stockholm kontorschefen i Hallands Ångfartygsaktiebolag, Göteborg, Hans Ekebohm och fröken Elsa Schultzberg, dotter till överstelöjtnanten G. E. Schultzberg och hans maka, född friherrinna Creutz.

Kring dagens bibelord.

Utvalda för Idun av prinsessan
Ebba Bernadotte.

Han ställde mina fötter på en klippa, Han gjorde mina steg fasta. Psalm 40:2.

Den klippan var Kristus. I Kor. br. 10:4.

Och i ingen annan finnes frälsning, ej heller finnes under himmelen något annat namn bland människor givet genom vilket vi kunna bli frälsta. Apostlag. 4:12.

Lätom oss med uppriktigt hjärta gå fram i full trovisshet. Hebr. 10:22.

Han bedje i tro, utan att tvivla, ty den som tvivlar är likt havets väg. Jakobs br. 1:6.

Vem skulle kunna skilja oss från Kristi kärlek? Männe bedrövelse eller ängest, eller förföljelse eller hunger eller nakenhet eller fara eller svärd. Rom. br. 8:35.

I allt detta vinna vi en härlig seger, genom Herren som har älskat oss. Rom. br. 8:37.

För mig till den klippan höga

Där mig fienden ej när

För mig till det starka fäste

Som i alla stormar står!

På den höga klippan bygger

Jag min frid min salighet

Han står fast s'en fordomtima.

Han står fast i evighet.

De kooperativa företagen — allas egendom

S T O R T O C H S M Å T T

MORMORS STORA MÖBLER OCH VÅRA SMÅ.

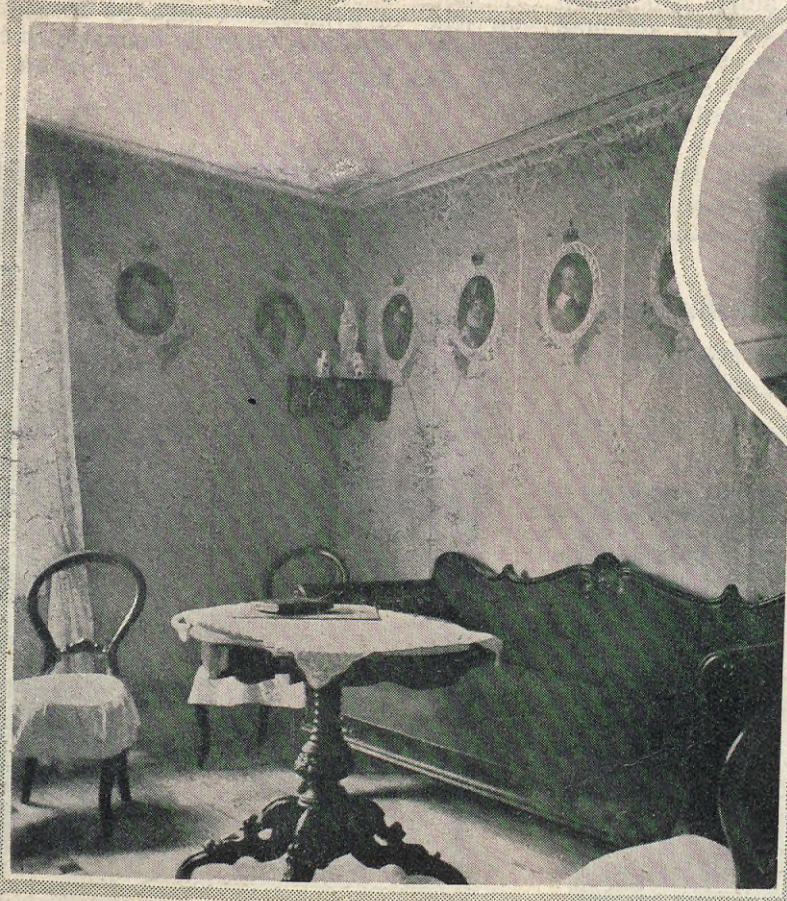
När man bläddrar i intendenten vid Nordiska muséet Sigurd Erixons nyutkomna vackra arbete om svenska möbler finner man där många kontraster till vår egen tids möbler. Framförallt är dimensionernas olikhet slående — de moderna lilleputtvåningarna ha inte plats för mormors stora möbler utan ha skapat en ny möbelstil.

Allt i miniatyr: den lilla låga soffan fyllt av mjuka kuddar, rottingstolen och det lilla tebordet.

En matsalsmöbel av i dag väl proportionerad för den moderna våningen. (Samtliga moderna möbler från arkitektfirman David Blomberg.)

Mormors möblemang är åtskilligt tungt och stort för de moderna rummens dimensioner.

Nutidens unga dam tycker om att sjunka ner i en låg fåtölj till vilken lilleputtbordet är en modern pendant.

En sådan här soffa vore det inte värt att komma in i en modern våning med. Från 1830-talet.

BARNEN FRAMFÖR KAMERAN

FRÅN FOTOGRAFIUTSTÄLLNINGEN I STOCKHOLM.

18 nationer tillsammans exponera för närvarande på den fotografiska utställningen i Konserthuset i Stockholm. Våra svenska fotografer stå sig gott i konkurrensen med utlandet vars representanter dock äro mycket värda att se.

En präktig svensk pojke med trohjärtade blå ögon.
Foto: H. Lönnqvist, Gävle.

"Kärleken och döden" heter denna näpna lilla studie av den engelske fotografen Porter, London.

"Den första sorgen" — en italiensk mor med sitt barn. Foto: Bologna, Turin.

De gamla holländska mästarnes tavlor tycks ha inspirerat denna fotografi. Foto: C. Verschuur, Holland.

IDUNS PORTRÄTTGALLERI

INGEBORG STAHL.
F. Samsiæ, Uppsala. Änka
efter prosten i Svartorp och
Lekeryd, fil. jubeldr Carl
Henric Ståhl.
90 år den 24 oktober.

CONSTANCE BEREN-
CREUTZ.
F. Trolle, Örebro. Änka ef-
ter bruksdisponenten m. m.
Hampus Berencrutz.
90 år den 25 oktober.

ELEONORE VON ROSEN.
F. grev. von Rosen, Stock-
holm. Änka efter överste-
kammaren greve Conrad
von Rosen.
80 år den 23 oktober.

AMANDA ENGWALL.
F. Wallin, Råsunda. Änka
efter direktören Carl Selim
Engwall.
80 år den 26 oktober.

LAURA SUNDELIUS.
F. Rydberg, Stockholm. Än-
ka efter översten och chefen
för Södermanlands regemente
Salomon Sundelius.
75 år den 24 oktober.

HANNA ÅSTRAND.
Fru, Skara. Änka efter kap-
tenen vid K. Västgöta Rege-
mente Filip Åstrand.
70 år den 18 oktober.

LOUISE LEWENHAUPT.
F. grev. Lewenhaupt, Claes-
torp. Måka till kabinettskam-
marherren, greve Claes Le-
wenhaupt.
70 år den 23 oktober.

HILDA ERIKSSON.
F. Sager, Gränna. Änka ef-
ter kyrkoherden i Tofteryd
Karl O. Eriksson.
70 år den 24 oktober.

INGEBORG TESCH.
F. Lindström, Monaco. Änka
efter direktören för Sveriges
Allmänna Exportförening
Wilhelm Tesch.
70 år den 28 oktober.

FREDRIQUE LUNDGREN.
F. Fornander, Vrigstad. Änka
efter kyrkoherden i Vrigstad
Ivan Lundgren.
70 år den 29 oktober.

ELIN HACKSELL.
Fröken, Stockholm. F. d. för-
ste postexpeditör.
65 år den 17 oktober.

AMANDA ÅBERG.
F. Petersson, Oskarshamn.
Måka till disponenten
Frithiof Åberg.
65 år den 21 oktober.

IDA HENRICI.
F. Palm, Lidköping. Änka
efter förste kontrollören, ci-
viling. Wilhelm Henrici.
65 år den 24 oktober.

ANNA MEIJER.
F. Natt och Dag, Stockholm.
F. d. Sofiasyster. Änka ef-
ter kanslisekr., fil. dr Johan
Meijer.
65 år den 24 oktober.

EMMA SETH.
F. Hontwedt, Smålands Bur-
seryd. Änka efter landsfiska-
len Gustaf Seth.
65 år den 24 oktober.

ELLEN SCHÄNBERG.
Fröken, Jönköping. Nyvald
ledamot av stadsfullmäktige i
Jönköping.
55 år den 15 oktober.

ANNA SJÖGREN.
F. Sellgren, Kalmar. Måka
till andre stadsläkaren, dr
Carl Sjögren.
50 år den 24 oktober.

IDA KARLBERG.
F. Rosenström, Lund. Änka
efter komministern, fil. dr
Gustaf Karlberg, Älgå.
50 år den 26 oktober.

ANNA NORDEN-
STIERNA.
F. Söderholm, Mariefred. Än-
ka efter regementsintendenten
Henrik Nordenstierna.
50 år den 26 oktober.

EMMA COLLETT.
F. Degerman, Dalarö. Tele-
grafkommissarie. Änka efter
kassören P. J. J. Collett.
50 år den 27 oktober.

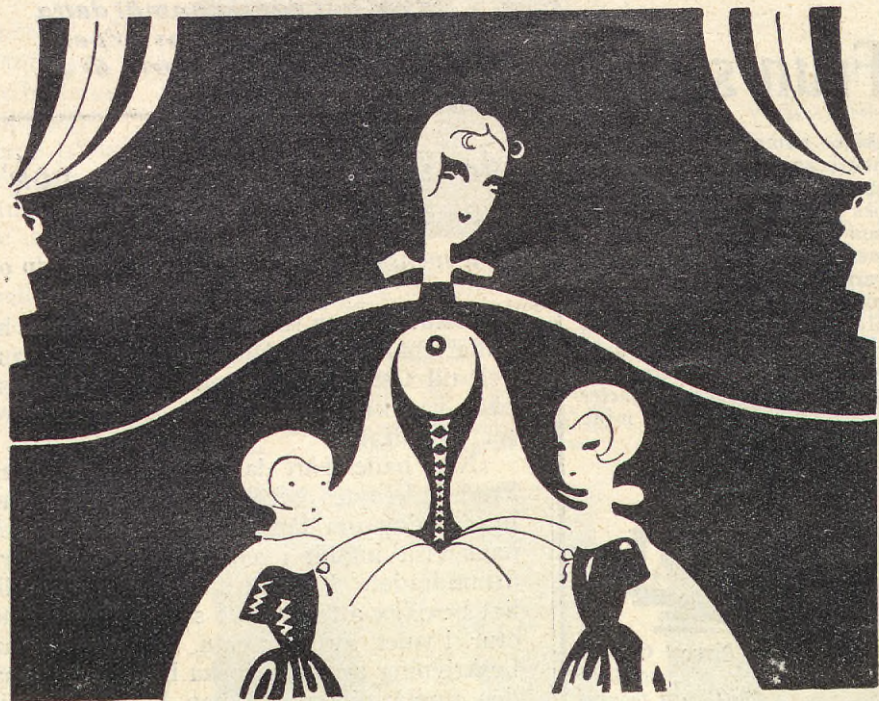
RUMFORD

"Visst lyckades sockerkåkan
— jag använde ju Rumford!"

**DET HÄLSOSAMMA
BAKPULVRET**

*Hemmets värld,
Det sista modet,
Kvinnlig charme,*

sätten att vårda, bevara och förvärva den, äro alltid föremål för välskrivna artiklar i Stockholms-Tidningen av sakkunniga författare. Icke minst bland damerna har Stockholms-Tidningen som följd härav vunnit många hängivna anhängare. Givet är, att

STOCKHOLMS-TIDNINGEN

Sveriges mest spridda dagliga tidning

bland sina till flera 100-tusental uppgående läsare och läsarinnor räknar medborgare tillhörande alla samhällslager och därför bättre än någon annan tidning är i stånd att tjäna som förbindelseled mellan köpare och säljare. En annons i Stockholms-Tidningen lönar sig *alltid* vare sig den tjänar det tillfälliga behovet eller affärsmannens målmedvetna propaganda.

Medelupplagan utgjorde under första halvåret 1926

118,108 exemplar

Frun själv

sköter numera i långt större utsträckning än förr ensam sitt hushåll. Därvid är hennes största bekymmer, att hon genom ständig beröring med vatten — än kallt, än varmt — får sina händer röda, nariga och förstörda. Möjligheterna att råda bot för detta onda finnes dock. MANIOL är ett preparat, som under alla omständigheter förmår hålla huden vit, mjuk och elastisk.

Namnet **GAHNS** är en garanti för förstklassigt fabrikat.

INDISKA THÉHUSET
KLARABERGSGATAN 52 - STOCKHOLM

Specialaffär i finaste kvaliteter théer.

"Afternoon Tea" (kraftigt) Kr. 12:— pr kg.
"Tiger Brand", mildare, " 10:— "

Levereras i 1-hektopkt. Fritt mot postförsk. vid köp av minst 1 kg.

Hemligheten med Onda-vågorna.

Nyaste amerikanska förfaringssätt. Såväl med kortklippt hår som med långt hår erhåller Ni utan att använda Eder av hårtång riktiga, varaktiga ondulationsvågor medelst vår

ONDA-VÅGFORMARE

som göra vågorna varaktiga även vid fuktig väderlek och transpiration. Ingen nederkrull utan vackra, mjuka ondulationsvågor. Onda-vågformaren gör Eder under ett års tid oberoende av Eder frisör. Sparar mycket tid och pengar. Kan användas hur ofta som helst. Garanterat oskadlig. Talrika tacksamhetsskrivelser. Pris komplett Kr. 5:—.

ONDA-FÖRSÄLJNINGEN, Avdelning A, Tjärhovsgatan 54, Stockholm
Leverans mot efterkrav plus porto eller mot förskottslikvid i kontanter.

Praktiska Nyheter!

"SLOTTSSÉNAP"
på hushållsglas i 3 storlekar.
KUNGSÄTTIKA
KUNGS-VINÄTTIKA
på karaffer.
Äro marknads förnämsta fabrikanter.

Guldmedalj 1924.

A.B. UPSALA ÄTTIKSFABRIK

Om Idun
blivit slutsåld på båtar och tågså var vänlig anmäl detta omgående till Iduns Exped., tel. 1646 och Norr 6147.

Är svensken "sig selv nok"?
(Forts. fr. sid. 1091.)

Den svenska kvinnan är mannens hjälp och kamrat.

Författarinnan fru **Elsbeth Funch** har under många och långa resor jurden runt och till Österland fått sin synvinkel vidgad både vad kvinnofrågan och andra tidsrörelser beträffar:

»När hade vårt land förmånen av mr Fredrik Whytes besök? Att döma av hans uppfattning om familjelivet i Sverige tycks hans visit infallit i senare hälften av förra århundradet. I annat fall måste man livligt beklaga att han haft så synnerligen stor otur i valet av umgänge, ty genom hans beskrivning av det svenska hemmet får man den uppfattningen att han hämtat sina intryck från någon gammal överliggerare som i ålderns sena höst knutit Hymens band med sin hushållerska. Och intet ont i det. Men givetvis är det beklagligt att en utlänning ur denna trånga synvinkel bedömer en så viktig faktor i vårt land som kvinnans ställning i samhället. Det vittnar i varje fall icke vidare fördelaktigt om författarens psykologiska skärpa, då jag tror att man ganska tryggt kan påstå att just den svenska kvinnan jämförd med andra länders i fråga om bildning och intellektuella intressen intager en ganska framstående ställning. Hon har ju möjlighet till samma utbildning som mannen, en möjlighet som de flesta kvinnor i vår tid på ett eller annat sätt utnyttjar. Och just detta gör henne särskilt skickad att inom äktenskapet vara sin makes hjälp och goda kamrat och icke som mr Whyte insinuerar endast hans hushållerska. Kanske har mr Whyte rätt i att Cupido icke spelar någon dominerande roll i vårt land, beroende på nordbons kyligare temperament. Och så gott är det, ty jag fruktar att om den anglosaxiska jazzpesten fortfar att grassera så kommer antikens lätta, graciösa Cupido att förvandlas till en rå och grotesk apachefigur. Och från dylika transoceanas metamorfoser bevare oss milde Herre Gud!»

Blott två äro de en människa.

Grevinnan Jeanna Heikenskiöld svarar kort och gott:

»Den utveckling och de stordåd vilka

IDUN
Mästorsamuelsgatan 45, Stockholm.

Grundlagd av Frithiof Hellberg Utgivare: Beyron Carlsson

Redaktör: Eva Nyblom

Redaktionen: ... Kl. 9-5 | Expeditionen: ... kl. 9-5
8660 — Norr 9803 | Norr 1602 — Norr 6147
Red. B. Carlsson kl. 1-3 | Annonskontoret: kl. 9-5
8660 — Norr 402 | 1646 — Norr 6147

Iduns annonspris:
Pr millimeter enkel spalt:
40 öre å textsidan. Bestämd | Lediga platser och plats-
plats 20% förhöjn. Hel- | sökande 25 öre, pensionat,
marg. 55:—, halvmarg. skol- och diverseannonser
30:— pr gång 20 mm. hög. | 35 öre, minimipris 3:50.

Iduns prenumerationspris:

Uppl. A. Praktikupplagan	Uppl. B. Vanl. upplagan
Helt år 17:—	Helt år 15:—
Halvt år 9:—	Halvt år 8:—
Kvartal 4:50	Kvartal 4:25

- Steinway & Sons -

Lundholms
Pianomagasin

Stockholm
Jakobsbergsgatan 39
Göteborg Malmö

Badinrättningen

Telefon Sö. 330 56
och 367.

Establerad 1875.
Södermalms Tvätt- & Badinrättning
Badstugugatan 4.

Tvättinrättningen
Telefon Sö. 336 30
och 25 82.

Klänningar, underkläder,

garn, mattor

— allt blir bäst färgat
med

HEMFÄRGEN
HÄRVAN

Färgmetoden — utan
kokning — är den
enklast tänkbara.

Begär färgkarta.

A. W. Herdins Färgverk
Falun.

Vid

Engelska sjukan

Bleksot

Skrofler

och aptitlöshet hos barn i alla åldrar har Emulgon (vitaminrik fiskolja i förening med Phospho-Energon och kalk) givit utomordentligt goda resultat. Redan efter kort tids användning ger sig en märkbar förbättring tillkänna, aptit och vikt ökas, sömnen blir lugn och stärkande.
Under rekonvalescens och svaghet förorsakad av klena lungor, körtelsjukdomar, blodbrist etc. är en Emulgonkur synnerligen välgörande.

Giv Edra barn

EMULGON

Fås på alla apotek i originalfl.
om 200 och 1.000 gr.

Singer

Stockholms Nya Järnsångfabrik
 Rekommenderar sina tillverkningar av
 Järnsångar, Sängkläder, Ottomaner,
 Comfort-soffor, Täcken, Kuddar såsom
 varande de bästa i handeln förekom-
 mande. Kontor & Utställning: Norr-
 landsgatan 16, Stockholm. Telefoner:
 7856, 12992. Norr 7181.

**Magda
 Bergquist**

**Kvinnor
 av stoft och eld**

"Skildringen har färg och liv, språket är värdat, stundom av ädel skönhet. Romanens största värde ligger emellertid enligt min mening i karaktärsskildringen av Helenas till en början gåtfulla, fängslande gestalt och hennes motsats, den idealistiska Elisabet — för mig framstår denna bok som en värdefull människosildring, som ett fängslande och konstnärligt verk."

(Olof Rabenius.)
 Lars Hökerbergs förlag.

Springmadrasser
 för alla ligg- o. sittplatser.
Bildynor - Stålmöbler
 Bord, Stolar och Taburetter. Försäljes genom her-
 rar Järn- och Möbelhandl.
 eller direkt från fabriken.
 Landets äldsta fabrik i branschen.
 Illustrer. prisurant franco.
SKAND. SÅNGRESÅRFABRIKEN
 Tel. 344, KARLSTAD. Tel. 344.

Den stora London-succén
"RUB-AWAY"
 Kontinental
**Avmagrings-
 apparat**
 Kr. 36:—
 nu inkommen hos N. K., M. E. A., P. U. B., Meeths, La Vogue, Nörding m. fl.

A.-D. FÖRENADE
**PIANO &
 ORGEL
 FABRIKEN
 GÖTEBORG**

Våra svenska instrument äro bäst och i förhållande till kvalitet billigast
**MALMSJO-BILLBERG
 ÖSTLIND & ALMQUIST
 GUSTAFSON & LJUNGQVIST
 RÄLIN
 GÄVLE ORGEL- & PIANOF.**

**Upsala
 Kristliga
 Studentförbundet
 1901—1926**
 - En minnesskrift -

Bidrag av N. Söderblom, Karl Fries, J. A. Eklund, Einar Billing, E. Stave, K. B. Westman, T. Bohlin, M. Björkquist, Oscar Krook m. fl.

"Har ett bestämt allmänt kulturhistoriskt värde. Ett helt galleri av betydande personligheter. Praktiska karaktéristiker, livfulla miljöskildringar, intressanta smådrag ur Uppsalalivet och roande personalia... Andas livets friska fläkt... ett förnämligt bidrag till årets litterära marknad."
 Aftonbladet.

"Belyser ett helt annat Upp-sala än det, som förevigats i Upp-sala-historierna. Arkebiskop-sens skildring från 80- och 90-talets Upp-sala — kanske utan motstycke i svensk litteratur."
 Nya Dagl. Alleh.

"Ett sällsynt livsskälvan-digt tvärsnitt genom översta skiktet i svensk kyrkohistoria."
 Svenska Dagbladet.

"Här skymtas verkligen något av 'insidan' i de sista decenniernas studentliv i Upp-sala."
 Stockholms-Tidningen.

"Har sällan träffat på en mera fängslande läsning."
 Tidn. Upsala.

Rik illustr. Kr. 4:25.
 I varje bokhandel.

**SVERIGES KRISTLIGA
 STUDENTFÖRELSSES
 FÖRLAG**

**Mushälls-
 handskar**
 6-6½-7-7½-8
 2: 50 par, extra tjocka 3: — par. Aderbräcksstrumpor o. alla slags sjukvårdsartiklar i lager, full garanti. Humana priser. Förstklassigt parfymeri med toliett- o. tekniska artiklar 10 % extra rab.

CITY. Gratis katalog

Jakobsbergsg. 27, hörn. av Regeringsg. Flemminggatan 13, mitt för Separator. Till landsorten mot postförskott.

Löwberg & Son
 PIANO-FABRIK
 Högsta kvalitet. Berömd ton.
 Mästernamnelsgatan 33, Stockholm.

Gudinnan Turans hämd.

(Forts. fr. sid. 1103.)
 tapp eller skrupna till en död fågelklos vassa kuslighet. Här gav den signal utan gensvar — men också utan bannor konstaterade Eva hoppfullt och slungade genast ut krigsförklaring mot estrukernas gudinna som tvangs till snöpligt återtag till arkivhyllorna medan Eva och lilla Britt i triumf förde sitt krigsbyte till någon vänskapligt sinnad osteria. Lilla Britt var egentligen bara ett nått förklä, hon var förstas släkt med Eva och hennes glada kvitter hade under ett år lättat den spleen som hotat inställa sig för Eva trots basarer på Grand och porträtt i tidningen från Utställningen av societetshöns.

Britt var 18 år och log med en mund som såg ut att kunna forma de ljuvaste kyssar men också dessemellan de klokaste ord. Och en dag i Neapel — man hade hunnit ströva Italien runt — skakades Evas hjärta av ett vulkaniskt utbrott som lade det, ett nytt Pompeji, i aska. Ungdomsdrömmars stolta aveny, Kärleks-svärmeriers palats, Hängivenhets offerplats, Hoppfull längtans tempelkolonnader allt rasade vid skrällen av en röst som mildt och mjukt viskade: o Eva, vad jag är lycklig, Oskar och jag ha för-lovat oss.

Så segrade ändå gudinnan Turan till slut.

CELESTIN.

Iduns korrespondensklubb

Bildad, döv dam önskar korrespondera med bildad person med samma lyte. Intressen: litteratur, konst, resor m. m.
 Skulle jag, genom Iduns korrespondensklubb, kunna komma i förbindelse med någon som känner sig ensam. Själv är jag mycket isolerad i Stockholm. Är medelålders, beläst, berest och bildad, intresserad av allt i livet och ytterst noga på mitt sällskap. Om någon skulle känna sig manad svara, blir ingen tacksammare än
 Officersfru.

HEMTREVNADSRÅD

Meddelade av möbelarkitekt David Blomberg.
 En snedklaffbyrå.

Hurudan stil på soffa, bord och stolar passa till en snedklaffbyrå?
 Svar: Det beror på i vilket träslag och i vilken stil snedklaffbyrån utförts. Av ek brukar den härröra från senrenässansen eller barocken, av björk eller mahogny från det gustavianska eller empiren. Sittmöblerna böra anpassas efter respektive stilarter.

IDUNS SKÖNHETSINSTITUT

Kylknölar.
 Nr 99. 1) Finns det någon bot för att jag vid trötthet och sinnesrörelse svullnar märkbart i ansiktet?
 2) Vad skall jag göra för att bli av med en ständig, svag småsnuva, som deformerar min även annars icke alltför sköna näsa?

**MONA LISA
 TANDBORSTEN**

DEPÅ:
AB. HANS LEHMANN & Co
 STOCKHOLM

Är absolut överträffad och säljes överallt

**Tarina
 gegenüber**
 grundat 1709

**FABRIKATIONSHEMLIGHETEN
 ÄR I MIN HAND.**

NÅGON LITOMSTÅENDE HAR ALDRIG BLIVIT INVIGD I TILLVERKNINGSMETODEN MED LUNDANTAG AV DE I AFFÄRSFÖRETAGET INTRESSERADE FAMILJEMEDLEMMARNA.

**Eau de Cologne
 och
 Eau de Cologne-ivål**

GENERALREPRESENTANT:
 Luntmakareg. 14. **HARALD SCHÖTT.** Tel. Norr 10101.

IDUNS HUSHÅLLSSIDA

REDIGERAD AV ANNA SCHENSTRÖM, GUNILLASKOLAN, UPPSALA.

1607
Efterse alltid både krona och sigill.

Önskar Ni starka och hållbara kärl, som vara i en människoålder, ja, generationer, använd då endast

Skultuna kokkärl

OLIKA ANRÄTTNINGSSÄTT FÖR FÄRKÖTT.

(Fortsättning från föregående n:r.)

Saltning av får.

På grund av sin stora fetthalt är fårkött särskilt lämpligt för saltning, och alla olika delar av djuret kunna med fördel saltas tack vare att fett och ben äro så jämförelsevis jämnt fördelade. Skall man emellertid använda en del av fåret färskt, så bör man naturligtvis behålla de bästa och möraste bitarna t. ex. steken, kotletraden o. d.

Vid nedsaltning av fårkött blir resultatet bäst, om man använder sig av s. k. "sockersaltning", vilket tillgår på följande sätt.

Fårköttet putsas men sköljes ej. Det delas i lagom stora stycken för saltningskärl. Härtill användes helst en porslinskruka eller en vattentät träbytta. Den senare bör omedelbart före saltningen behandlas med enrislag, d. v. s. man hackar enris, som lägges i träbyttan. Kokande vatten hålles på, så byttan blir till $\frac{3}{4}$ fylld. Byttan täckes över med filt el. d. och får stå till följande dag, då enrislagen hålles bort, och byttan sköljes med friskt vatten.

Köttet gnides väl in med en blandning av 6 msk. fint salt, 2 msk. socker, 1 tsk. salpeter (till 3-5 kg. kött). Det lägges härfter i saltningskärl, och får stå till följande dag.

Till saltlagen beräknar man så stor mängd, att den kommer att stå över köttet. Den blandas efter följande proportioner:

4 lit. vatten, 6 dcl. salt, 2 dcl. socker. Saltlagen kokas upp, skummas och hålles het över köttet i saltningskärl. Detta täckes över med en tallrik eller ett lock, och direkt på köttet bör dessutom en tyngd anbringas, så att köttet hålles nere.

Efter 3-6 dagar är köttet färdigt att använda. Det håller sig dock mycket längre, om man endast ser till laken då och då samt kokar om den, när den börjar se slemmig eller blodig ut. Vid en eventuell omkokning skummar man lagen väl och låter den bli fullkomligt kall, innan den åter slås över köttet.

Fårköttet kan även hålla sig några dagar 3-6 dygn endast väl ingnidet med ovanstående ingnidningsblandning.

Vid tillredning av saltat fårkött lägges detta i

kallt vatten, tills det mesta saltet får dragas ut, vilket tar olika lång tid beroende på köttets salthalt. Det lägges sedan i nytt kallt vatten att koka.

Köttstuvning med morötter i potatisrand.

1 kg. färskt eller lätt saltat fårkött (bringa eller slaksida), 400 gr. morötter, 30 gr. smör, 25 gr. lök, 3 msk. mjöl, vatten, salt, $\frac{1}{4}$ tsk. vitp.

Potatisrand: 1 lit. potatis, 1 ägg, 1-2 dcl. mjölk, salt, socker.

Till formen: 10 gr. smör, 2 msk. st. skorpor. Fårköttet ansas och kokas till hälften i vatten.

Köttstuvning med morötter i potatisrand.

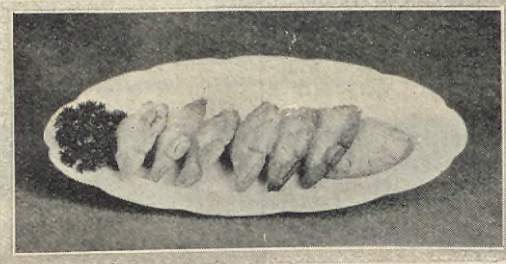
Det befrias härfter från ben och skäres i tärningar. Löken skalas, hackas och brynes lätt i smöret; köttet tillsättes, och när detta börjar få färg inblandas de skrapade och i tärningar skurna morötterna. När dessa sjunkit ihop, och det börjar se torrt ut tillsättes mjölet och omedelbart härfter vatten, vilket inblandas litet i sänder under flitig omrörning.

Fårkottletter med garnityr.

Massan får koka upp och spädes, tills den blir tunnflytande. Locket lägges på, och stuvningen får sakta koka, tills kött och rötter äro möra. Då avsmakas anrättningen väl med vitp. och salt.

Till potatisranden räskalas potatisen och kokas samt pressas. Massan blandas med söndervispat ägg, mjölk, salt och socker samt lägges i väl smord och

Hammelrisoller.

bröad kransform. Puddingen gräddas i ugnen, stjälpes upp, och stuvningen lägges i kransen, se bilden.

Fårkottletter med garnityr.

1 $\frac{1}{4}$ kg. färsk fårkottlett, 2 tsk. salt, $\frac{1}{2}$ tsk. vitp., 50 gr. steksmör, kokande vatten.

Garnityr: 2 stora selleri, vatten, salt, 250 gr. syltlök, 30 gr. steksmör. Kotletraden styckas i lagom tjocka kottletter, vilka putsas, formas, bultas lätt och kryddas. De stekas vackert bruna i hett smör och läggs upp på varmt serveringsfat. Pannan vispas ur med kokande vatten och hålles över som sås. Garnityret placeras ovanpå.

Till garnityret ansas sellerierna och kokas mjuka

KUVERTNYSILVER

NICKELFABRIKS A-B. GOTTFRID CARLSSON
ESKILSTUNA

Våra kuvertartiklar äro sedan 30 år erkända såsom varande bland marknadens förnämsta.

i saltat vatten. De skäras i lagom tjocka skivor, som urholkas något på översidan. Syltlöken, som ej får vara stor, skalas, kokas nästan mjuk i saltat vatten, får rinna av väl och stekes härfter vackert brun i smör. Litet av löken placeras på varje selleri-skiva, och dessa läggs en på varje kottlett omedelbart, innan de skola serveras, se bilden.

Får i kål som stuvning.

1 kg. fårkött (av halsbiten), 1 vitkålshuvad, 1 msk. sirap, 50 gr. steksmör, vatten, 8 kryddpepparkorn, salt, vitp.

Fårköttet ansas, skäres i lagom stora bitar, som brynas väl i en upphettad stekpanna. I en järngryta upphettas smöret. Kålen ansas och skäres i små bitar samt brynes väl tillsammans med sirapen. Härfter tillsättes det brynta köttet, kryddor och vatten. Alltsammans får sakta koka under lock, tills kål och kött är färdigt. Under tiden späder man med litet vatten i sänder, tills stuvningen blir lagom tjock. Den smakas av väl, läggs upp på stort serveringsfat och serveras med potatis.

NAGRA RÄTTER AV ÖVERBLIVET STEKT ELLER KOKT FÄRKÖTT.

Hammelrisoller.

Överblivet stekt eller kokt fårkött, 40 gr. smör, 1 rödlök, 2 msk. mjöl, 2 msk. tomatpuré, överbliven steksås eller buljong, salt, vitp.

Smördeg: 100 gr. smör, 100 gr. mjöl, $\frac{1}{2}$ dcl. vatten, (1 msk. brännvin).

Till kokning: kronolja eller kokosfett.

Köttet skäres i små tärningar. Löken skalas, hackas och fräses i smöret; köttet lägges i, och när detta är lätt brynt, och det börjar se torrt ut i pannen, strör man på mjölet och späder omedelbart med tomatpuré och kötsås eller buljong till en lagom tjock stuvning. Denna avsmakas väl med kryddor. Smördegen tillredes på vanligt sätt. Den kavlas ut tunt och uttages med runt mått av en tekopps storlek. Mitt på varje dylik degkaka lägges en matsked av köttsmeten. Degen vikes över dubbel, och kanterna tryckas till väl samt uddas med baksidan av sporen. Risollerna kokas härfter i het kronolja eller annat lämpligt fett, tills de bli rostfärgade, se bilden. De serveras mycket varma med eller utan ärter till.

Prova vår avkännare
högt uppskattade

KLASS II PILSNER

A.-B. HEMBRYGGERIET

HELENEBORGS G. 15, STOCKHOLM

TEL. 7247, SÖ. 33164.

Hembäres direkt till privathushåll.

Till syltningstider
glöm ej att skaffa
eder

IDUNS KOKBOK

TRETTONDE UPPL.
NEDSATT PRIS 6 KR.
Fullst. omarbetad och utvidgad.

Rena porer — hudens hälsa.

Över hela vårt land

har **REPORIA Svavel-Tjärtvål** vänner. Vi ha från många erhållit vittnesbörd därom och mångdubbelt flera äro de, som i det personliga umgänget lovordat den hos vänner och bekanta.

Har Ni ännu icke börjat använda denna moderna form av de sedan gammalt högt ansedda hudmedlen svavel och tjära — börja i dag. Reporia-tvålen skall även skänka Eder tillfredsställelse och Ni skall finna vilken välgörare den är.

Tillverkningen står under kontroll av prof. i kemi vid Upsala universitet L. Ramberg. Säljes överallt å 1 kr. pr st. — extra storl. (för badet) kr. 1: 50 pr st.

Begär icke en svavel-tjärtvål; begär alltid **Reporia Svavel-Tjärtvål**. Undvik okontrollerade och vilseledande efterapningar som kunna fördärva Eder hy.

"Jag har dagligen använt Eder tvål sedan den först kom ut i marknaden, och det är med verklig glädje jag erkänner den utmärkta inverkan Elfströms Svavel-Tjärtvål **REPORIA** haft på min hud. Och vilken njutning det är att dagligen använda densamma! På det allra varmaste vill jag härmed rekommendera den såsom en bland de förnämsta tvålar i vårt land. Det är alltid ett nöje för mig att framhålla dess utmärkta egenskaper. Sandslån, Umeå. Ebba Jonsson."

Där ligger något under,

att **PARADISMADRASSERNA**

vunnit en så stor framgång. Förklaringen är den att allt stoppmaterial sorteras, renas och decificeras å egna moderna specialfabriker.

Paradismärket står därför i en klass för sig.

Tillverkas av:

J. Svensson & Bourghardt

GÖTEBORG.
Fjädrrenseri, Tagelspinneri, Täckfabrik.
Erh. i varje möbel- & sängklädersaffär.

En treklöver och ett blad till.

Fyra författarinnors bidrag till bokfloden.

Man har hört, lett åt och indignerats över att så många av vår litteraturhistorias stora snillen fått vandra mödosamma och hopplösa steg till förläggare med sina första romaner eller dikter. Nutida författare tyckas aldrig behöva känna dessa vändor. Allra minst de kvinnliga — det är hårt att nödgas säga detta i Damernas egen, men det synes mig vara rättvist dömt. Även om domen grundar sig på en särskild stränghet mot det egna könet, så höves sådan stränghet, liksom självkritik, inte minst därför att kvinnornas första "frihetstid" är en ömtålig period i deras tillvaro.

Den svenska romanlitteraturen just nu räknar sina lysande, ja, ledande namn bland författarinnor. Men bredvid dessa trängs och dyker varje år upp en mängd dilettanter med pretentioner. Om de bara icke hade pretentioner! Om de bara framträdde som lovande amatörer för sin familje- och bekantskapskrets eller gömde sina blicker i sina privata dagböcker!

Astrid Kjellberg-Juel, är den första i treklövern av här hopbuntade författarinnor som man obetingat och absolut skulle vilja ge detta råd. När man är en god konstnärinna skulle man hålla sig för stolt att presentera sig som dålig författarinna till romanen "*Doktor Edit Almfelt*", (Bonniers förlag), låt vara att den är en suck ur författarinnans innersta hjärtedjup. Denna doktor Almfelt med sin enkla erotik, sina banala tankar och fjantiga konversation varken intresserar eller övertygar som typ för en modern framstående vetenskapskvinna. Är hon tagen ur verkligheten, så har författarinnans penna inte förmått skildra henne eller tränga in i hennes själ. Och hennes livs händelser beskriva en ganska grov följetong med gamla goda knalleffekter av dåliga karlar, otrohet och revolverar tillsatt med några moderna ingredienser av starka pulver och perversitet.

En annan debuterande författarinna är *Ingeborg Björklund* med sin bok "*En kvinna på väg*", (Wahlström & Widstrand) som enligt förlagets annons skall vara en flammande protest mot de ogifta mödrarnas martyrskap, men också ett vittnesbörd om hur den nya kvinnan slår sig fram på martyrvägen. Som flammande protest vill boken något och så länge är den bra. Första delen och ett

Goddard's Silver-Polerpulver
SEX GULDMEDALJER

Säljes hos Herrar guldsmeder och färghandlare. Generalagenter för Sverige: Sven Askund & Co., Stockholm.

KEJSAR-BORAX
det idealiska medlet för hudens vård!

Naturlig skönhet erhålles blott genom användandet av mjukt vatten. En liten tillsats av Kejsar-Borax gör genast håret, kalkhaltigt vatten mjukt och antiseptiskt, och regelbunden användning därav i tvättvattnet gör huden mjäll och ungdomsfrisk.
Begär alltid "Kejsar-Borax" i den bekanta röda förpackningen, som garanterar en ren vara. Utöförlig bruksanvisning följer varje kartong.
Heinrich Mack Nachf., Ulm a. D.

GRÅ HÅR

Grått och blekt hår med ojämn färg återfår sin naturliga färg, om Ni använder Royal Windsor, som föryngrar och stimulerar hårväxten. Följ noga bruksanvisningen och Ni blir förvånad över resultatet. Säljes hos alla parfymaffärer å Kr. 4: 50 pr flaska.
Engros: A.-B. Parfymeri R. Barlach, Stockholm.

Vävskedar,

Solv, Skyttlar, Spännare, Bobiner, Varpor samt övriga vävredskap för hemslöjd köpas fördelaktigast från **John A. Thulin & Co Vävskedsfabrik, Norrköping. Tel. 393. 670.**

NYTT FRÅN PARIS

Generande Hårväxt
försvinner med **DIXORASE**

Garanterat oskadligt.
I tuber å Kr. 1.25 och 2.50.

LA VELOUTY
Ger skönhet åt Ansikte, Hals, Byst, Armar och Händer.
I tuber å Kr. 0.75 o. 2.50.
Ersätter Crème o. Puder utan att smeta.
3 färger: vitt, gult o. naturell.
DIXORS NEDERLAG
22 Birg.-Jarlsq., Sthlm. N. 569.

holm till Överståthållarämbetet. Ansökan skall åtföljas av prästbevis, där det angives om sökanden är gift. Handlingen skall vara försedd med den sökandes namn och adress, och namnteckningen skall vara bevitnad. Kostnaden är ringa.

Hämorrhoider

säker fullständig läkning utan operation med de sedan 25 år tillbaka erkända

Anusol - Goedecke

= Suppositorier =

Anusol Goedecke endast äkta i röda askar med firma Goedecke & Co., Chemische Fabrik und Export-Aktiengesellschaft, Leipzig, etikett och plombering. Varning för värdelösa efterapningar och ersättningspreparat.

För Anusol-"Goedecke" finns det ingen ersättning.

Anusol-"Goedecke" upphäver snabbt de ofta svåra smärtorna och möjliggör en lätt avföring. Det desinficerar, torkar och läker de sjuka ställena. Inga narkotiska beståndsdelar. Lätt att använda. Fås på alla apotek.

DET ÄR LÄTTARE ÄN MAN TROR.

Vad då? Jo, att göra en bananrätt. Bananer är frukt och mat, sätt fram en skål, och — det är serverat. Vill man ha något riktigt extra men ändå lättlagat, gör man en bananrätt med ledning av vår nya receptsamling. Fyll i kupongen! Men märk, att recepten utarbetats på

SE. SÅ ENKELT
DET ÄR ATT LAGA
EN BANANRÄTT!
Nya recept från
A.-B. BANAN-KOMPANIET.

JAMAICA- BANANER

från

A.-B. BANAN-
KOMPANIET

V. g. posta denna kupong omedelbart. A/B Banan-Kompagniet, Stockholm. Sänd mig gratis i ex. av Eder nya illustrerade receptsamling: "Se, så enkelt det är..."

Namn:
Adress:
Min handlande är:
Gata:

Köp Gislaveds GALOSCHER!

I parti hos
Akt.-Bol. Nordisk Skoindustri,
Stockholm. R. T. 338 96.

Barnet skall växa!

Men växa kan det endast, när dess spröda benbyggnad utvecklas kraftigt och därtill behöver barnets kropp en ändamålsenlig kalknäring.

Kalkmedlet

Kalzan

upptages enligt läkarevetenskapen direkt i benbyggnaden och ordinerar därför vid många olika hälsorubbningar, speciellt åt barn och för blivande och ammande mödrar. Fås på alla apotek i tablett- och pulverform.

Priserna äro nu betydligt nedsatta.

Önskas ytterligare upplysningar — använd bifogade kupong.

A.-B. Sanatogen,
Kungsgatan 59,
Stockholm 1.

Sänd mig gratis och franko:
Kalzanprov och broschyr.

Namn:
Titel:
Adress:

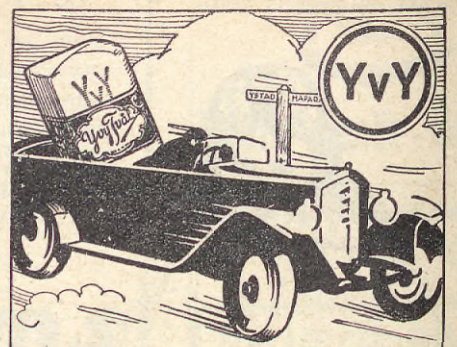
stycke in på andra delen ger en både gripande och manande skildring av "hem för obemärkta" och "hem för ogifta mödrar". Det är en fast och drivet god stil, ett beskt patos, en flammande reformiver över dessa sidor. Men sedan mynnar det ut i rena svamlet och man mister alldeles förtroendet och sympatin till denna pretentiösa, universitetsbildade, estetsnobbiga ungdomliga njältinna, som finner vägen och målet genom ett erotiskt äventyr på varannans sida. Om det är den nya kvinnans väg, så är den inte värst varken originell eller ny, och man gör nog rätt i att lika litet nu som förr skryta med den.

Treklövers tredje blad är Magda Bergquist, som visserligen debuterar som romanförfattarinna, men redan har ett känt och uppskattat namn som skaldinna och sagoförtäljerska. Hennes bok "Kvinnor av stoft och eld" (Höckerbergs förlag) är ett verk av en tränad yrkesförfattarinna och en glödande, flödande penna, vars stil man kan ryckas med av. Men handling och personer i tysk kristidsluft! — man väms åt hela tillställningen och gitter knappast läsa boken ut. Om även Magda Bergquist skildrar verklighet, så hjälper det henne icke ett grand, då denna verklighet är så intresselös, så hysterisk, så blodlös, fastän fru Cartelius vältrar sig i hett vampyrblod och Elisabeth gärna skulle öppna sina ådror för sina höga politiska och kyska ideal.

Ja, det är sannerligen på tiden att våra skrivande damer besinna att en kvinnlig författare i våra dagar inte skriver bra böcker, bara därför att hon vågar skriva svulstigt om erotik. Skall detta vara den nya kvinnans ställning till erotiken, då är hon bestämt inne på fel och krokig väg.

Det skulle ha kunnat bli en fyrväppling av författarinnor, men det skulle vara orättvist att fullborda det lyckliga fyrtalet med Jane Gernandt-Claines "Fröken Munter i Paris". Fastän känd författarinna framträder fru Gernandt-Claine utan pretention med sin nya bok. Den skall tydligen vara och är en ren förströelse-roman, spännande och lätt, om en hetblodig svensk fröken Munters livshistoria och äventyr i Paris. Här finns också fullt upp av erotik och äventyr samt därtill målande skildringar från världsstadens nöjesvirvel. Men fru Gernandt-Claine blir aldrig något blad i en fyrväppling, ty hennes fröken Munter sätter ingen idealistisk estetstämpel på sina små snedsprång, utan erkänner dem rätt och slätt för vad de äro och författarinna tillåter sig på sin höjd att litet le åt dem med en grande dames förtjusande världserfarna leende. "Ty snus är snus" — Jag skulle tro att den frivola fröken Munter i all sin mänskliga syndfullhet är mera den nya kvinnan på väg än Ingeborg Björklunds martyrsälände Isa. E. N.

Värendskvinnor i bilder och ord av Elisabeth Bergstrand-Poulsen (Norstedt & Söners förlag) är en vacker hymn, fylld av en varm och vek prosas poesi, till den svenska konstnärinnans hembygd. Med understöd från Längmanska fonden har fru Bergstrand-Poulsen fått slutföra sina länge bedrivna studier av Värendskvinnorna, vars trohjärtade, sega typer och arbetsfyllda liv hon skildrat i bilder, lysande av kraftig färg, varm känsla och enkel storhet. Bilderna utgöra det lilla häftets egentliga raison d'être och skola säkert få sin uppskattning av konstens auktoriteter, lekmanen kan emellertid vare sig han är smålänning eller vanlig dödlig värmas av både färgernas och ordens innerlighet.

Långt upp till Haparanda från Skånes södra spets hålls YvY-tvål tillhanda i varje samhällskrets. — Och YvY-tvål förtjänar sitt rykte såsom god: den charm åt hyn förlänar — och säljs i varje bod.

YvY-Tvälen säljes landet runt å 1 kr.

Nervernas besegrare

Somnogan tillverkas under kontroll av **PROFESSOR HÅKAN SANDQVIST** vid Kungl. Farmaceutiska Institutet och är ett fullkomligt oskadligt men likväl så gott som omedelbart nervlugnande och rogivande medel

Det är icke vanobildande och förorsakar inga som helst bi- eller efterverkningar, såsom dåsighet, dålig andedräkt, finnar etc. Säljes å apoteken i rör om 20 tabl. å kr. 2.50. ELEFANTENS DROGHADEL, Stockholm.

Somnogan

Musmödrar!
Pryd Edra skåp och Edra kök
med Lithografens byllemsor
och glöm ej "jullemsan" till jul!

LITHOGRAFISKA AKTIEBOLAGET
NORRKÖPING

Gammal, ypperlig huskur mot grått och missfärgat hår är **ÄKTA VALNÖTSDEKOKT** effektiv — oskadlig. Pris pr flaska 3:50 + emballage och porto. Tillverkas av Leg. apotekaren Fru S. Hellström. Uppsalagatan 11, 1 tr., Stockholm. Tel. Vasa 14627.

Varje familjeförsörjare

bör bereda sina efterlevande pension från **ALLMÄNNA ÄNKE- OCH PUPILLKASSAN I SVERIGE** Grundad 1784. Vinst tillfaller de försäkrade i form av årlig tillväxt under insättarens livstid å den blivande pensionen. Denna tillväxt uppgår för närvarande till 7,5 % å det betingade pensionsbeloppet. En betingad pension å t. ex. 1.000 kronor tillväxer således f. n. med 75 kr. om året. Prospekt portofritt på begäran. **STORKYRKOBRINKEN 11, STOCKHOLM.** Tel. 60 00. Tel. N. 10 00.

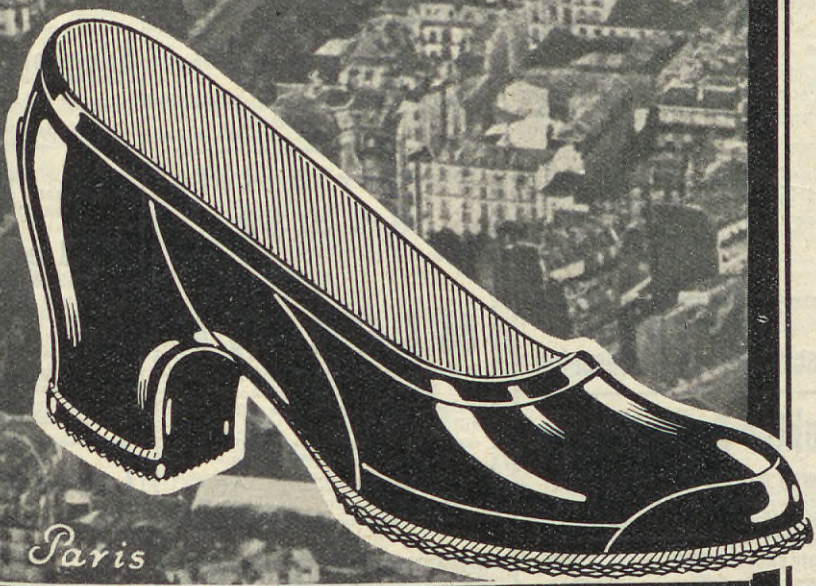
Överallt

finner Ni
TRE TORN

Helsingborgs galoscher till salu. Överallt finner Ni dem i dagligt bruk, livligt uppskattade på grund av sin styrka, sitt eleganta utseende och oöverträffade passform. Överallt — i regn och rusk, i snö och kyla äro Tre Torn Helsingborgs galoscher, snowboots och stövlar

oumbärliga.

HELSINGBORGS GUMMIFABRIKS A.-B.
HELSINGBORG.

YARDLEY'S
Old English
LAVENDER SOAP

Världsmarknadens lyxtvål

EN lyxtvål av utsökt kvalité, som i generationer använts av dem, som känna till och endast begagna förstklassiga artiklar.

Dess behagliga lödder renar porerna samt bevarar hyns ungdomliga färging.

Pris pr tvål kr. 1:50.

YARDLEY & CO. LTD., LONDON, W. 1

Generalagentur för Sverige:

AKTIEBOLAGET PARFYMERI R. BARLACH, STOCKHOLM 1.

Gyllenhammars
**HAYRE-
MUST**

..”ska’ dockan
också få smaka,

för det är

det bästa

som finns!”

PREMIÄREN BLIR I OKTOBER A
ÅRETS STÖRSTA SVENSKA INSPELNING

FÄNRIK STÅLS SÄGNER

Fri bearbetning för filmen efter JOHAN LUDVIG RÜNEBERG.
Regi: JOHN W. BRUNIUS. Foto: HUGO EDLUND och
KARL ANDERSSON. Officin: FILM A.-B. NORDSTJARNAN.
Ensamrätt för Sverige: SVENSKA BIOGRAFERNAS FÖRENING.
Distributör: FILM A.-B. LIBERTY.

Mazetti

DINER-
PRALINER

GULD MEDALJER
London, Paris, Berlin, Rom, Madrid, Bruxelles,
Bordeaux, Stockholm, Helsingborg, Lund

Försäljas i förseglade
förpackningar och i lös vikt.